

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΘΕΜΑ
ΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ
ΚΑΙ Ο ΕΝΔΕΔΕΙΓΜΕΝΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΟΥΣ**

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: κα ΚΑΛΛΕΡΓΗ ΜΑΡΙΑ

**Φοιτητής:
ΜΑΡΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ**

ΗΡΑΚΛΕΙΟ, Ιούνιος 2011

Copyright © Μάρης Εμμανουήλ, 2011

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

**Η έγκριση της πτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Διοίκησης
Επιχειρήσεων του ΤΕΙ Κρήτης δεν υποδηλώνει απαραίτητως και
αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος**

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου και την σύντροφό μου Τατιάνα για την πολύτιμη συμπαράστασή τους καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου καθώς και την επιβλέπουσα καθηγήτριά μου κα. ΚΑΛΛΕΡΓΗ για τη βοήθεια και καθοδήγησή της.

Περίληψη

Η παρούσα πτυχιακή εστιάζεται στην παρουσίαση των χρηματοοικονομικών οργανισμών στην Ευρώπη και του ενδεδειγμένου ρόλου. Γίνεται αναφορά στην Ευρωπαϊκή Ένωση γενικά και στην συνέχεια της εργασίας παρουσιάζονται η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων. Παράλληλα γίνονται αναφορές σε διάφορα έργα που έχουν αναλάβει οι εν λόγω οργανισμοί τόσο στην Ευρώπη όσο και στην Ελλάδα. Επιπλέον γίνεται αναφορά στην οικονομική κρίση, το ρόλο που παίζει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τις αποφάσεις που πρέπει να λάβει η Ευρωπαϊκή Ένωση για να μπορέσει να βρει αλώβητη από την κρίση αυτή.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	1
1. Ευρωπαϊκή Ένωση	1
2. Ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης	3
3. Η θέση και ο ρόλος των διεθνών οικονομικών θεσμών και οργανισμών στο πλαίσιο των διεθνών εξελίξεων	6
4. Ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και άλλοι οργανισμοί	10
5. Οργανισμός Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας	12
6. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανοικοδόμησης και Ανάπτυξης.....	13
7. Χρηματοοικονομικοί οργανισμοί.....	15
Κεφάλαιο 1 ^ο	16
Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.....	16
1. Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών	16
2. Μέλη του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών	18
3. Ορισμός και στόχοι του Ευρωσυστήματος	18
4. Η αποστολή του Ευρωσυστήματος	19
5. Καταμερισμός εργασιών εντός του Ευρωσυστήματος	21
6. Τα βασικά καθήκοντα του Ευρωσυστήματος	21
6.1. Νομισματική πολιτική.....	22
6.2. Πράξεις συναλλάγματος	24
6.3. Κατοχή και διαχείριση συναλλαγματικών διαθεσίμων.....	26
7. Ευρωπαϊκή Κεντρική τράπεζα.....	27
8. Έργο της Ε.Κ.Τ.....	28
9. Εκπλήρωση της αποστολής της ΕΚΤ.....	28
10. Λήψη αποφάσεων σε κεντρικό επίπεδο	29
10.1. Η αρχή της αποκέντρωσης.....	29
10.2. Πράξεις σε αποκεντρωμένη βάση	29
11. Τα καθήκοντα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας	30
12. Το Φιλανθρωπικό έργο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας	33
13 Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα την εποχή της οικονομικής κρίσης.....	35
Κεφάλαιο 2 ^ο	38

Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων	38
1. Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων	38
1.1. Ρόλος.....	38
1.2. Υπηρεσίες.....	38
1.3. Δανειοδοτήσεις εντός της ΕΕ	39
1.4. Δανειοδοτήσεις εκτός της ΕΕ.....	39
1.5 Διάρθρωση και οργάνωση	41
2. Βασικά στοιχεία δραστηριότητα το 2010.....	41
3. Οι επιχειρησιακές προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων.....	42
4. Η οικονομική και κοινωνική συνοχή στη διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση	45
5. Η ανάπτυξη των διευρωπαϊκών δικτύων	47
Κεφάλαιο 3^ο	55
Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων	55
1. Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων	55
1.1. Δομή του ΕΤΕ.....	56
1.2. Η αναμόρφωση του ΕΤΕ.....	56
2. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΡΓΩΝ ΥΠΟΔΟΜΗΣ	57
3. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΜΜΕ.....	58
Συμπεράσματα	63

Εισαγωγή

1. Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ή ΕΕ είναι μια ιδιότυπη υπερεθνική και διακυβερνητική ένωση 27 κρατών. Καθιερώθηκε το 1992 από τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Συνθήκη του Μάαστριχτ), και είναι ο de facto διάδοχος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΚΑΧ, ΕΟΚ, ΕΥΡΑΤΟΜ) των έξι κρατών-μελών που ιδρύθηκαν το 1951, το 1957 και το 1965. Από τότε νέες διευρύνσεις έχουν αυξήσει τον αριθμό των κρατών μελών της και οι αρμοδιότητές της έχουν επεκταθεί. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θεωρείται ως η ισχυρότερη ένωση κρατών μέχρι σήμερα στην παγκόσμια ιστορία, με οικονομικό, πολιτικό, κοινωνικό και πολιτιστικό περιεχόμενο. Η ΕΕ αποτελεί το τρέχον στάδιο μιας ανοιχτής διαδικασίας ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Η ΕΕ είναι μια από τις μεγαλύτερες οικονομικές και πολιτικές οντότητες στον κόσμο, με 493 εκατομμύρια ανθρώπους και συνδυασμένο ονομαστικό ΑΕΠ €11.5 (\$15,0) τρισεκατομμύρια το 2006. Η Ένωση είναι μια ενιαία αγορά με κοινή εμπορική πολιτική, κοινή αγροτική και αλιευτική πολιτική και περιφερειακή πολιτική για να βοηθήσει τις φτωχότερες περιφέρειες. Εισηγάγε ένα ενιαίο νόμισμα, το Ευρώ, που υιοθετήθηκε από 13 κράτη μέλη. Η ΕΕ άρχισε μια περιορισμένη κοινή πολιτική εξωτερικών και ασφαλείας, και μια περιορισμένη αστυνομική και δικαστική συνεργασία πάνω σε ποινικά θέματα.

Τα σημαντικά όργανα και οι οργανισμοί της ΕΕ περιλαμβάνουν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Οι πολίτες των κρατών μελών της ΕΕ είναι επίσης πολίτες της ΕΕ: εκλέγουν άμεσα το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, μια φορά κάθε πέντε έτη. Μπορούν να ζήσουν, να ταξιδέψουν, να εργαστούν, και να επενδύσουν σε άλλα κράτη μέλη (με μερικούς περιορισμούς μόνο στα νέα κράτη μέλη). Ο έλεγχος διαβατηρίων και οι τελωνειακοί έλεγχοι στα περισσότερα εσωτερικά σύνορα καταργήθηκαν με τη συμφωνία του Schengen.

Πρόθεση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας είναι να προωθήσει την αρμονική εξέλιξη οικονομικών δραστηριοτήτων, τη συνεχή και ισορροπημένη

επέκταση, την αυξημένη σταθερότητα, την ταχεία αύξηση του επιπέδου ζωής και τις στενές σχέσεις μεταξύ κρατών-μελών της. Μεταξύ άλλων, ως τώρα έχει επιτύχει:

- Την απελευθέρωση δημόσιων αγορών.
- Την απελευθέρωση κεφαλαιοδοτικών αγορών και χρηματοδοτικών υπηρεσιών.
- Την τυποποίηση και αναγνώριση ισοτιμιών στους εθνικούς γνώμονες ή κανόνες (national standards).
- Την απομάκρυνση τεχνικών και φυσικών φραγμών αναφορικά με τη διακίνηση προσώπων.
- Τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που διευκολύνει την επιχειρηματική συνδιαλλαγή.
- Την απελευθέρωση των υπηρεσιών.

Γενικό, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση λειτουργεί σωστά. Βρίσκεται όμως σε μια θέση συνεχούς δημιουργίας και αλλαγής. Η ύπαρξη απτών θεσμών, κοινών πολιτικών γραμμών, η εξέλιξη του χρηματοδοτικού της συστήματος και του ευρώ (που αντικατέστησε τα εθνικά νομίσματα δώδεκα κρατών-μελών της ΕΕ), η δημιουργία ενός ευρωπαϊκού συντάγματος, η προστασία του πολίτη και του περιβάλλοντος, οι προθέσεις επεκτάσεως, οι σχέσεις της με τις 71 χώρες της Αφρικής, Καραϊβικής και Ειρηνικού (APC), η θέση στον παγκόσμιο πολιτικό και επιχειρηματικό στίβο και τόσα άλλα την καθιστούν τη σπουδαιότερη διακρατική προσπάθεια που έγινε ποτέ.

Το φθινόπωρο του 2000 το ευρώ εισήλθε σε μια έντονη πτωτική διάθεση. Για τους περισσότερους επενδυτές η λύση ευρώ παρουσιαζόταν σαν μια κακή απόφαση. Το σχόλιο όμως ήταν "ένα ασθενές ευρώ δεν είναι ένα αποτυχημένο ευρώ... είναι ευκολότερο για εταιρείες να συγκεντρώσουν κεφάλαια". Τέσσερα χρόνια αργότερα, το ευρώ είχε σταθεροποιήσει τη συναλλαγματική του δύναμη και παρουσιάζε μια ώριμη και σταθερή διεθνή συμπεριφορά.¹

¹ Θανόπουλος Γ. (2006) Διεθνής Επιχείρηση, Περιβάλλον, Δομή και Προκλήσεις, εκδόσεις Interbooks.

2. Ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο το πολιτικό κλίμα ήταν πιο ώριμο από ποτέ σε μια ενδεχόμενη ενοποίηση της Ευρώπης. Η ενότητα θεωρήθηκε από πολλούς ως η μοναδική διαφυγή από ακραίες μορφές εθνικισμού που είχαν καταστρέψει την ήπειρο. Στις 9 Μαΐου 1950, ο Γάλλος υπουργός Εξωτερικών Robert Schuman υπέβαλε μια πρόταση για κοινή διαχείριση από την Γαλλία και την Δυτική Γερμανία των βιομηχανιών του άνθρακα και του χάλυβα. Η πρόταση, γνωστή ως "Διακήρυξη του Σουμάν", περιέγραφε το σχέδιο ως "το πρώτο συγκεκριμένο βήμα προς μια ευρωπαϊκή ομοσπονδία". Η πρόταση οδήγησε στο σχηματισμό της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) από την Δυτική Γερμανία, την Γαλλία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο, τις Κάτω Χώρες και το Βέλγιο. Η κοινότητα οριστικοποιήθηκε με την Συνθήκη του Παρισιού, που υπογράφηκε σε 1951 και θεωρείται η αρχή της δημιουργίας αυτού που είναι τώρα η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Δύο πρόσθετες κοινότητες δημιουργήθηκαν από την Συνθήκη της Ρώμης το 1957: η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ), που καθιέρωσε για πρώτη φορά πλήρη τελωνειακή ένωση και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΥΡΑΤΟΜ) για συνεργασία σε θέματα χρήσης της πυρηνικής ενέργειας. Η ΕΟΚ, η ΕΚΑΧ και η ΕΥΡΑΤΟΜ συγχωνεύθηκαν αποκτώντας την ιδιότητα μέλους σε ένα συνδυασμένο σύνολο συνθηκών και θεσμών. Η ενιαία οργάνωση, που δημιουργήθηκε από τη συνθήκη του Μάαστριχ το 1967, έγινε γνωστή ως Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

Το 1973 η Κοινότητα διευρύνθηκε για να συμπεριλάβει την Δανία, την Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Το 1979 πραγματοποιήθηκαν οι πρώτες άμεσες εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Διεύρυνση από το 1957 έως το 2007

Την δεκαετία του '80 εισέρχονται η Ελλάδα, η Ισπανία και η Πορτογαλία. Το 1985, αναπτύχθηκε μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών η συμφωνία του Schengen που επέτρεψε την κατάργηση των συστηματικών συνοριακών ελέγχων μεταξύ των συμμετεχουσών χωρών. Το 1986 υιοθετήθηκε η ευρωπαϊκή σημαία και οι ηγέτες υπέγραψαν την ενιαία ευρωπαϊκή πράξη. Κατά την επανένωση της Γερμανίας, το 1990, η Ανατολική Γερμανία εισήλθε στην ΕΕ ως τμήμα της διευρυμένης Γερμανίας. Καθώς πλέον η διεύρυνση προς την Ανατολική Ευρώπη ήταν στην ημερήσια διάταξη, αποφασίστηκαν από κοινού τα κριτήρια της Κοπεγχάγης για είσοδο νέων μελών στην ΕΕ.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση καθιερώθηκε και επίσημα όταν άρχισε να ισχύει η Συνθήκη του Μάαστριχ την 1η Νοεμβρίου 1993. Το 1995, η Αυστρία, η Σουηδία και η Φινλανδία εισήλθαν στην πρόσφατα καθιερωμένη ένωση. Η επόμενη συνθήκη υπογράφηκε στο Άμστερνταμ το 1997. Το 2002 το ευρώ αντικατέστησε τα εθνικά νομίσματα σε 12 κράτη μέλη, την λεγόμενη ευρωζώνη. Το 2004 δέκα νέες χώρες (οκτώ εκ των οποίων ήταν στο παρελθόν κομμουνιστικές χώρες) προσχωρούν στην ΕΕ.

Στα τέλη του 2004, ένα Ευρωπαϊκό Σύνταγμα υπογράφηκε στη Ρώμη, αν και δεν επικυρώθηκε ποτέ πλήρως έπειτα από απόρριψη Γάλλων και Ολλανδών ψηφοφόρων σε δημοψηφίσματα. Το 2007, συμφωνήθηκε να τροποποιηθούν κάποια τμήματα του συντάγματος έτσι ώστε η νέα Συνθήκη μεταρρύθμισης να μην αντικαταστήσει όλες τις υπάρχουσες συνθήκες.

Επιπλέον, το 2007, η Ρουμανία και η Βουλγαρία προσχώρησαν στην ΕΕ και το ευρώ υιοθετήθηκε και από την Σλοβενία.²

Η Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 κρατών-μελών

Έτος	Ιστορία της Διεύρυνσης	Σύνολο
1957	Βέλγιο Γαλλία Γερμανία ¹ Ιταλία Λουξεμβούργο Ολλανδία	6
1973	Δανία ² Ιρλανδία Ηνωμένο Βασίλειο	9
1981	Ελλάδα	10
1986	Πορτογαλία Ισπανία	12
1995	Αυστρία Φινλανδία Σουηδία	15
2004	Κύπρος Τσεχία Σλοβακία Εσθονία Λετονία Λιθουανία Πολωνία Ουγγαρία Μάλτα Σλοβενία	25
2007	Βουλγαρία Ρουμανία	27

¹ Στις 3 Οκτωβρίου 1990, η Ανατολική Γερμανία ενώθηκε με την Δυτική Γερμανία και έγινε αυτόματα μέρος της ΕΕ.

² Η Γροιλανδία, αποικία της Δανίας από το 1979, εγκατέλειψε την Ευρωπαϊκή Κοινότητα το 1985, μετά από δημοψήφισμα.

² <http://archeio.gr/purple.eu.php>

3. Η θέση και ο ρόλος των διεθνών οικονομικών θεσμών και οργανισμών στο πλαίσιο των διεθνών εξελίξεων

Οι διεθνείς οικονομικοί θεσμοί αποτελούν διακριτή υποδιαίρεση των διεθνών θεσμών. Ορίζονται δε ως ένα σύνολο δομών, μηχανισμών και λειτουργιών που πλαισιώνουν τη διεθνή οικονομική δραστηριότητα. Οι διεθνείς οικονομικοί θεσμοί σε συνθήκες παγκοσμιοποίησης της οικονομίας διαφοροποιούνται συνεχώς. Η πιο αντιπροσωπευτική κατηγορία των διεθνών οικονομικών θεσμών είναι οι διεθνείς οικονομικοί οργανισμοί.

Οι διεθνείς οργανισμοί διακρίνονται σε διακυβερνητικούς οργανισμούς και σε μη κυβερνητικούς οργανισμούς. Οι πρώτοι έχουν ως μέλη τους κράτη, ενώ οι δεύτεροι πολίτες ή ενώσεις πολιτών. Οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί διακρίνονται σε αναπτυξιακού και περιβαλλοντολογικού χαρακτήρα οργανώσεις, οπότε έχουν σαφή οικονομική διάσταση και σε οργανώσεις αλληλοβοήθειας οι οποίες έχουν περισσότερο κοινωνική διάσταση.

Η συμμετοχή των κρατών στους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς δείχνει τη σημαντική επίδραση που ασκούν τα κράτη στον διεθνή οικονομικό τομέα. Η επίδραση αυτή, παρά τους περιορισμούς που δέχεται λόγω της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας, παραμένει αρκετά ισχυρή. Επίσης, οι μη κυβερνητικές οργανώσεις, ο αριθμός των οποίων αυξάνει διαρκώς, προσφέρουν συχνά τη συμβολή τους, περισσότερο ή λιγότερο αποτελεσματικά, στους διεθνείς οργανισμούς αν και οι σχέσεις τους με αυτούς είναι πολλές φορές αμφιλεγόμενες και κυμαίνονται μεταξύ συνεργασίας και ανταγωνισμού.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρούμε ότι αναδύονται νέες διεθνείς θεσμικές και οργανωτικές μορφές. Οι μορφές αυτές μπορεί να θεσμοποιούνται ή να παραμένουν άτυπες. Οι εν λόγω νέες μορφές, η σπουδαιότητα των οποίων αυξάνει, είναι οι διεθνείς οικονομικές ομάδες ή οικονομικοί όμιλοι και τα διεθνή οικονομικά φόρουμ.

Συνεπώς, η διεθνής οικονομική ζωή οργανώνεται διαμέσου δομών, μηχανισμών και λειτουργιών οι οποίοι έχουν θεσμική διάσταση. Για αυτόν το λόγο, άλλωστε, η οικονομική παγκοσμιοποίηση δεν πραγματοποιείται στο κενό αλλά είναι σύμφυτη με τους μετασχηματισμούς του κεφαλαιοκρατικού τρόπου παραγωγής οι οποίοι λαμβάνουν χώρα διεθνώς και οι οποίοι

απαιτούν ρυθμίσεις και διακανονισμούς. Επομένως, δεν είναι τυχαίο ότι το διεθνές οικονομικό δίκαιο, το οποίο αποτελεί σύγχρονο κλάδο του διεθνούς δικαίου, αναπτύσσεται και απαρτίζεται από το σύνολο των κανόνων που ρυθμίζουν τις διεθνείς οικονομικές σχέσεις και ανταλλαγές σε συνθήκες παγκοσμιοποίησης της οικονομίας, οι οποίες από τη φύση τους έχουν συγκρουσιακό χαρακτήρα.

Η εμφάνιση και η ανάπτυξη των διεθνών οικονομικών θεσμών και οργανισμών συνδέονται με τη διαδικασία διεθνοποίησης και παγκοσμιοποίησης της οικονομίας. Οι διεθνείς οικονομικοί θεσμοί και οργανισμοί κάνουν τη δυναμική τους εμφάνιση στη διεθνή σκηνή, κυρίως, μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο. Ειδικότερα, η δημιουργία πολλών διεθνών οργανισμών πρέπει να αναζητηθεί στις βαθύτερες αλλαγές και μετασχηματισμούς της διεθνούς οικονομίας. Η διεθνοποίηση των οικονομικών σχέσεων απαιτεί τη διαμόρφωση κανόνων και ρυθμίσεων, γεγονός που δημιουργεί την ανάγκη σύστασης ειδικών φορέων αντιμετώπισης των προβλημάτων και των αναγκών που αναφύονται στη διαδικασία αυτή.

Οι διεθνείς οικονομικοί θεσμοί και οργανισμοί με τη διαμόρφωση, τη συγκρότηση και τη λειτουργία τους σχηματίζουν το πλαίσιο εντός του οποίου θεσμοθετούνται, αντιμετωπίζονται, εναρμονίζονται και συντονίζονται οι διεθνείς οικονομικές δραστηριότητες και σχέσεις. Φυσικά, το πλαίσιο αυτό, καθώς και η κατεύθυνση και ο έλεγχος των διεθνών οικονομικών οργανισμών, καθορίζονται από τους συσχετισμούς δυνάμεων που διαμορφώνονται στη διαδρομή του χρόνου στους κόλπους της παγκόσμιας οικονομίας.

Συνεπώς, η ύπαρξη και η λειτουργία των διεθνών οικονομικών οργανισμών εντάσσονται σε ένα σύνθετο πλέγμα σχέσεων και συσχετισμών. Ειδικότερα, η βαθμιαία υποχώρηση των οικονομικών δραστηριοτήτων και παρεμβάσεων του κράτους-έθνους, αφενός, και η ανάπτυξη των πολυεθνικών και υπερεθνικών επιχειρήσεων, αφετέρου, καθιστούν πιο πολύπλοκο το πλέγμα αυτό, το οποίο απαιτεί παρεμβάσεις και ρυθμίσεις.

Αξίζει να αναφερθεί ότι πριν, ακόμη, από το τέλος του Δεύτερου Παγκόσμιου πολέμου με τη Συνδιάσκεψη του Bretton Woods στις Η.Π.Α το 1944 επιδιώχθηκε τόσο η αποκατάσταση και η διαχείριση του διεθνούς νομισματικού συστήματος όσο και η διευκόλυνση της ανοικοδόμησης των

βιομηχανικών χωρών που είχαν υποστεί σημαντικές καταστροφές εξαιτίας του πολέμου.³

Βασικό ρόλο στην αποκατάσταση της λειτουργίας του διεθνούς νομισματικού συστήματος και την ανοικοδόμηση των ευρωπαϊκών χωρών έπαιξε το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και η Παγκόσμια Τράπεζα. Οι διεθνείς αυτοί οικονομικοί οργανισμοί σύντομα έστρεψαν, σε μεγάλο βαθμό, το ενδιαφέρον τους και προς το χώρο των αναπτυσσόμενων χωρών. Έτσι, το Δ.Ν.Τ. άρχισε να δανείζει βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα κεφάλαια επιβλέποντας και συχνά υπαγορεύοντας τη νομισματική και την οικονομική πολιτική των δανειζόμενων χωρών. Η Παγκόσμια Τράπεζα με τη σειρά της παρείχε και παρέχει μακροπρόθεσμα δάνεια για τη χρηματοδότηση επενδύσεων σε έργα υποδομής και στην παραγωγή ή για να διευκολύνει την εφαρμογή πολιτικής αναπροσαρμογών στις δανειζόμενες χώρες στην κατεύθυνση της οικονομίας της αγοράς.

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1970 οι αναπτυσσόμενες χώρες με αιχμή το κίνημα των αδέσμευτων χωρών άρχισαν να επιδιώκουν με πιο άμεσο τρόπο την προαγωγή και τη διαμόρφωση μιας νέας διεθνούς οικονομικής τάξης περισσότερο δίκαιης, η οποία θα τους παρείχε περισσότερες δυνατότητες να αναπτυχθούν. Η στόχευση αυτή υιοθετήθηκε από τον Ο.Η.Ε. το 1974 στο πλαίσιο του οποίου και για την εξυπηρέτηση της δημιουργήθηκε η Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη (Δ.Η.Ε.Ε.Α., UNCTAD, CNUCED).

Οι βασικοί άξονες στους οποίους στηρίχθηκε η επιδίωξη πραγματοποίησης της νέας διεθνούς οικονομικής τάξης ήταν⁴:

- Η σταθεροποίηση των τιμών των πρώτων υλών.
- Ο έλεγχος της προσφοράς των πρώτων υλών με συμφωνίες ανάμεσα στους παραγωγούς κατά το πρότυπο των πετρελαιοπαραγωγών χωρών.
- Η μεταρρύθμιση του Δ.Ν.Τ. με την καθιέρωση ειδικών ελκυστικών δικαιωμάτων υπέρ των αναπτυσσόμενων χωρών ή την εισαγωγή ενός νομίσματος που θα στηρίζεται στις τιμές βασικών προϊόντων.

³ Νικολόπουλος Η.Ι., Σπυριούνη Σ.Β. (2008) Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις, εκδόσεις ΠΑΤΑΚΗ.

⁴ Brasseul J. (1993) Introduction a l' économie du développement, Armand Colin, Paris.

- Η μεταφορά τεχνολογίας προς τις αναπτυσσόμενες χώρες με ευνοϊκούς όρους.

- Η αύξηση της διεθνούς βοήθειας προς τις αναπτυσσόμενες χώρες στο 0,7% του Α.Ε.Π. των ανεπτυγμένων χωρών.

- Η ελάφρυνση του εξωτερικού χρέους των αναπτυσσόμενων χωρών.

- Η εισαγωγή κώδικα καλής συμπεριφοράς για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις.

- Η προαγωγή της εκβιομηχάνισης των χωρών του τρίτου κόσμου με την επεξεργασία επί τόπου των πρώτων υλών, έτσι ώστε το 2000 το 25% της παγκόσμιας παραγωγής να προερχόταν από αυτές τις χώρες.

Οι συγκεκριμένες στοχεύσεις του κινήματος των αδέσμευτων χωρών για τη δημιουργία μιας νέας διεθνούς οικονομικής τάξης κατά τη δεκαετία του 1970 συνέπεσαν με τις δύο διεθνείς πετρελαϊκές κρίσεις και τις επιτυχίες των πετρελαιοπαραγωγών χωρών στις διεθνείς αγορές. Οι στοχεύσεις και οι διεκδικήσεις αυτές στηρίζονταν και από ευρύτερους κύκλους, στρώματα και κινήματα των ανεπτυγμένων χωρών. Η άνοδος, όμως, του νεοφιλελευθερισμού, η αποσύνθεση του κινήματος των αδέσμευτων χωρών και οι αυξανόμενες δυσκολίες των χωρών του Τρίτου Κόσμου μετά το 1980 οδήγησαν σε αδιέξοδο τις συγκεκριμένες προσπάθειες. Η βαθμιαία συγκρότηση της παγκόσμιας οικονομίας και η γενίκευση των αντιθέσεων του κεφαλαιοκρατικού συστήματος δημιούργησαν τις προϋποθέσεις εμφάνισης εναλλακτικών προσεγγίσεων των διεθνών προβλημάτων και εναλλακτικών κινήματων που αποσκοπούν σε μια διαφορετική οργάνωση της οικονομίας και της κοινωνίας. Στο πλαίσιο αυτό η διαμόρφωση νέων θεσμών και οργανισμών ρύθμισης των διεθνών οικονομικών σχέσεων ή η ριζική αναμόρφωση των υπάρχοντων αποκτά ξεχωριστή σημασία.

4. Ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και άλλοι οργανισμοί

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είναι ομοσπονδία, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες, ούτε είναι απλώς ένας οργανισμός συνεργασίας μεταξύ κυβερνήσεων, όπως τα Ηνωμένα Έθνη. Στην πραγματικότητα, είναι μοναδική στον κόσμο. Οι χώρες που αποτελούν την Ένωση (τα «κράτη μέλη» της) συνεχίζουν να είναι ανεξάρτητα κυρίαρχα έθνη, αλλά συνενώνουν τις εθνικές κυριαρχίες τους ούτως ώστε να αποκτήσουν ισχύ και παγκόσμια επιρροή την οποία καμία δεν θα μπορούσε να έχει μόνη της.

Ο συγκερασμός αυτός των εθνικών κυριαρχιών σημαίνει πρακτικά ότι τα κράτη μέλη μεταβιβάζουν ορισμένες από τις εξουσίες λήψης αποφάσεων που διαθέτουν σε κοινά θεσμικά όργανα τα οποία έχουν συσταθεί από τα ίδια, ούτως ώστε οι αποφάσεις για συγκεκριμένα θέματα κοινού ενδιαφέροντος να μπορούν να λαμβάνονται δημοκρατικά σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων της Ένωσης γενικά, και στη διαδικασία συναπόφασης ειδικότερα συμμετέχουν τα τρία κύρια θεσμικά όργανα:

- το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (ΕΚ), το οποίο αντιπροσωπεύει τους πολίτες της Ένωσης και εκλέγεται άμεσα από αυτούς·
- το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο αντιπροσωπεύει τα μεμονωμένα κράτη μέλη·
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθήκον της οποίας είναι να προασπίζει τα συμφέροντα της Ένωσης συνολικά.

Αυτό το «θεσμικό τρίγωνο» παράγει τις πολιτικές και τους νόμους που ισχύουν σε όλη την Ένωση. Κατ'αρχήν, η Επιτροπή είναι εκείνη που προτείνει νέα ευρωπαϊκή νομοθεσία, αλλά το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο είναι εκείνα που την εγκρίνουν. Στη συνέχεια, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη υλοποιούν τη νέα νομοθεσία και η Επιτροπή την επιβάλλει.

Ζωτικό ρόλο διαδραματίζουν και δύο άλλα θεσμικά όργανα: το Δικαστήριο εξασφαλίζει την τήρηση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας, ενώ το Ελεγκτικό Συνέδριο ελέγχει τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων της Ένωσης.

Οι εξουσίες και υποχρεώσεις των εν λόγω θεσμικών οργάνων θεσπίζονται από τις συνθήκες, που αποτελούν τη βάση κάθε ενέργειας της Ένωσης. Οι συνθήκες θεσπίζουν επίσης τους κανόνες και τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούν τα θεσμικά όργανα της Ένωσης. Εγκρίνονται από τους προέδρους και/ή τους πρωθυπουργούς όλων των χωρών της Ένωσης και επικυρώνονται από τα κοινοβούλιά τους.

Εκτός από τα θεσμικά όργανα, η Ένωση διαθέτει ορισμένους άλλους οργανισμούς που διαδραματίζουν ειδικευμένο ρόλο:

- την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή που εκπροσωπεί την κοινωνία των πολιτών, τους εργαζομένους και τους εργοδότες·
- την Επιτροπή των Περιφερειών που εκπροσωπεί την τοπική αυτοδιοίκηση και την περιφερειακή διοίκηση·
- την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων που χρηματοδοτεί τα επενδυτικά σχέδια της Ένωσης και παρέχει βοήθεια στις μικρές επιχειρήσεις μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων.
- την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα που είναι υπεύθυνη για την ευρωπαϊκή νομισματική πολιτική·
- τον Ευρωπαϊκό Διαμεσολαβητή που εξετάζει καταγγελίες για περιπτώσεις κακοδιοίκησης από θεσμικά όργανα και οργανισμούς της Ένωσης·
- τον Ευρωπαϊκό Επόπτη Προστασίας Δεδομένων που διασφαλίζει το απόρρητο των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα·
- την Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων που δημοσιεύει πληροφορίες σχετικά με την Ένωση·
- την Υπηρεσία Επιλογής Προσωπικού των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων που προσλαμβάνει προσωπικό για τα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης.
- αποστολή της Ευρωπαϊκής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης είναι η παροχή κατάρτισης σε μέλη του προσωπικού της ΕΕ επί μιας σειράς εξειδικευμένων θεμάτων.

Επίσης, έχουν συσταθεί ειδικευμένοι οργανισμοί που εκτελούν ορισμένα τεχνικά, επιστημονικά ή διαχειριστικά καθήκοντα.⁵

5. Οργανισμός Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας

Ο Οργανισμός Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας δημιουργήθηκε για να βοηθήσει στην οικονομική ανασυγκρότηση της Ευρώπης η οποία είχε υποστεί μεγάλες καταστροφές στη διάρκεια του Δεύτερου Παγκόσμιου πολέμου. Στο πλαίσιο αυτό ανατέθηκε στον Ο.Ε.Ο.Σ. η διαχείριση των πιστώσεων του Σχεδίου Μάρσαλ (Marshall). Με τον τρόπο αυτό διευκολύνθηκε η ευρωπαϊκή οικονομική ανασυγκρότηση με αμερικανική χρηματοδότηση και ευρωπαϊκό σχεδιασμό. Μέλη του ήταν δεκαοκτώ ευρωπαϊκά κράτη. Τα κράτη αυτά ήταν: Αυστρία, Γαλλία, Δανία, Ελβετία, Ελλάδα, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία, Ισλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Νορβηγία, Ολλανδία, Ομοσπονδιακή Γερμανική Δημοκρατία, Πορτογαλία, Σουηδία και Τουρκία. Οι Η.Π.Α. και ο Καναδάς συμμετείχαν ως παρατηρητές.

Ο Ο.Ε.Ο.Σ. προήλθε από τη Σύμβαση Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας η οποία υπογράφηκε στις 16 Απριλίου 1948. Βασικό έργο του Ο.Ε.Ο.Σ. ήταν η οργάνωση ενός ευρωπαϊκού συστήματος πληρωμών, η απελευθέρωση των συναλλαγών και η κατανομή των πιστώσεων του Σχεδίου Μάρσαλ (Marshall). Στο πλαίσιο του σημαντικού αυτού έργου δημιουργήθηκαν το 1950 το Ευρωπαϊκό Γραφείο Παραγωγικότητας, το Ευρωπαϊκό Γραφείο Ατομικής Ενέργειας και η Ευρωπαϊκή Διάσκεψη των Υπουργών Μεταφορών.

Το ισχυρό ρεύμα, όμως, που δημιουργήθηκε από τις αρχές της δεκαετίας του 1950 για μια πιο πλήρη και ταχεία ευρωπαϊκή ενοποίηση

⁵ http://europa.eu/institutions/index_el.htm

οδήγησε σύντομα στην υπέρβαση των πιο απλών μορφών συνεργασίας. Το πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση αυτή αποτέλεσε η υπογραφή το 1951 της Συνθήκης των Παρισίων για τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (Ε.Κ.Α.Χ.). Το επόμενο βήμα έγινε το 1957 με τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (Ε.Ο.Κ.) και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ανάπτυξης Ατομικής Ενέργειας (EURATOM) για ειρηνικούς σκοπούς. Οι ευρωπαϊκές χώρες που αντετίθεντο στην εξέλιξη αυτή συγκρότησαν την Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών (Ε.Ζ.Ε.Σ.).

Οι εξελίξεις αυτές στον ευρωπαϊκό χώρο, σε συνδυασμό με τον αυξημένο ρόλο των Η.Π.Α. μεταπολεμικά και οι ανακατατάξεις στον κόσμο με την αποαποικιοποίηση πολλών χωρών και την απαίτηση των αναπτυσσόμενων χωρών για μια πιο ολοκληρωμένη ανάπτυξη, δημιούργησαν τις προϋποθέσεις για τη μετεξέλιξη του Οργανισμού Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας σε ένα νέο οργανισμό, τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, ο οποίος ξεπερνούσε το ευρωπαϊκό πλαίσιο και ανταποκρινόταν καλύτερα στις νέες συνθήκες.⁶

6. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανοικοδόμησης και Ανάπτυξης

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανοικοδόμησης και Ανάπτυξης (Ε.Τ.Α.Α., EBRD, BERD), ιδρύθηκε στις 29 Μαΐου 1990 με έδρα το Λονδίνο. Βασικός σκοπός της Ε.Τ.Α.Α. είναι η υποβοήθηση της μετάβασης των πρώην χωρών του «υπαρκτού σοσιαλισμού» από το σύστημα των κεντρικά προγραμματισμένοι οικονομιών στο σύστημα της οικονομίας της αγοράς. Η επίτευξη αυτού του στόχου επιδιώκεται μέσω μακροχρόνιων δάνειων σε φορείς των εν λόγω χωρών για τη χρηματοδότηση προγραμμάτων σε τομείς της οικονομίας τους που θεωρούνται οικονομικά βιώσιμοι.

⁶ Νικολόπουλος Η.Ι., Σπυριούνη Σ.Β. (2008) Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις, εκδόσεις ΠΑΤΑΚΗ.

Η Ε.Τ.Α.Α. έχει ως μέλη της κράτη και διεθνείς οργανισμούς. Μεταξύ των κρατών-μελών της είναι τα κράτη της Ε.Ε., κράτη της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, οι Ηνωμένες Πολιτείες, ο Καναδάς, η Ιαπωνία, κ.ά. Οι διεθνείς οργανισμοί που συμμετέχουν σε αυτήν ως μέλη είναι η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και η Ε.Ε.

Η οργανωτική δομή της Ε.Τ.Α.Α. περιλαμβάνει:

α) Το *Συμβούλιο των Διοικητών*. Στο όργανο αυτό συμμετέχουν οι υπουργοί Οικονομικών των χωρών-μελών.

β) Το *Διοικητικό Συμβούλιο*. Το συγκεκριμένο όργανο αποτελείται από 23 μέλη τα οποία διορίζονται από το Συμβούλιο των Διοικητών.

γ) Τον *Πρόεδρο* και τους *αντιπροέδρους*, οι οποίοι διορίζονται από το Συμβούλιο των Διοικητών.

Διευκρινίζεται ότι οι αποφάσεις στην Ε.Τ.Α.Α. λαμβάνονται κατά πλειοψηφία, αλλά για τις σημαντικότερες από αυτές διατηρείται το δικαίωμα του βέτο, που ανέρχεται στο 15%, για τις σημαντικότερες αποφάσεις.

Το αρχικό μετοχικό κεφάλαιο της Ε.Τ.Α.Α. ανερχόταν σε 10 δισεκατομμύρια ECU, περίπου 12 δισεκατομμύρια δολάρια. Η Ε.Τ.Α.Α. επιδιώκει να διευρύνει τους πόρους της αναζητώντας πηγές χρηματοδότησης στις διεθνείς χρηματαγορές.

Η πρωτοβουλία για τη δημιουργία της Ε.Τ.Α.Α. αναλήφθηκε από την Ε.Ε. και ειδικότερα τη Γαλλία, διότι ήθελαν να υπερκεράσουν τις Ηνωμένες Πολιτείες στον ανταγωνισμό για τον έλεγχο των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης στη διαδικασία μετάβασης τους στον κεφαλαιοκρατικό κόσμο. Πάντως, η συμμετοχή των Ηνωμένων Πολιτειών στο μετοχικό κεφάλαιο και τα όργανα της Ε.Τ.Α.Α. είναι σημαντική, όπως άλλωστε, της Ε.Ε., της Ιαπωνίας και της Ρωσίας.⁷

⁷ Νικολόπουλος Η.Ι., Σπυριούνη Σ.Β. (2008) Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις, εκδόσεις ΠΑΤΑΚΗ.

7. Χρηματοοικονομικοί οργανισμοί

Αντικείμενο μελέτης της παρούσας πτυχιακής εργασίας θα είναι οι εξής χρηματοοικονομικοί οργανισμοί:

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων

Έργο της είναι να χορηγεί πιστώσεις για επενδυτικά σχέδια ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος (όπως σιδηροδρομικές και οδικές αρτηρίες, αεροδρόμια ή περιβαλλοντικά προγράμματα), ιδίως στις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες, στις υποψήφιες χώρες και στον αναπτυσσόμενο κόσμο. Παρέχει επίσης πιστώσεις για επενδύσεις μικρών επιχειρήσεων.

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων συστήθηκε το 1994 για την παροχή βοήθειας στις μικρές επιχειρήσεις.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ)

Έργο της είναι να διαχειρίζεται το ευρώ – το ενιαίο νόμισμα της Ένωσης. Η ΕΚΤ είναι επίσης υπεύθυνη για τη χάραξη και την εφαρμογή της οικονομικής και νομισματικής πολιτικής της Ένωσης.

Κεφάλαιο 1^ο

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

1. Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών

Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών δημιουργήθηκε την 1η Ιουνίου 1998 βάσει της Συνθήκης του Μάαστριχτ, μαζί με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤρ) και συγκροτείται από την ΕΚΤρ μαζί με τις εθνικές κεντρικές τράπεζες και των 15 κρατών μελών της ΕΕ.

Με άλλα λόγια, το ΕΣΚΤ συμπεριλαμβάνει τις εθνικές κεντρικές τράπεζες των κρατών μελών της ΕΕ που δεν έχουν υιοθετήσει ακόμη το ευρώ είτε επειδή υπόκεινται σε ειδικό καθεστώς (Δανία και Ηνωμένο Βασίλειο) είτε επειδή είναι χώρες με παρέκκλιση. Στην τελευταία περίπτωση emπίπτουν σήμερα η Σουηδία και τα 7 από τα 12 κράτη μέλη που έχουν ενταχθεί στην ΕΕ από το Μάιο του 2004 και μετά. Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι οι εν λόγω χώρες έχουν ακόμη το δικό τους εθνικό νόμισμα, για το οποίο εξακολουθούν να ασκούν τη δική τους νομισματική πολιτική, και οι κεντρικές τους τράπεζες διατηρούν προς το παρόν την κυριαρχική τους αρμοδιότητα σε νομισματικά θέματα. Βέβαια, αυτό σημαίνει ότι δεν συμμετέχουν στην εκτέλεση των κύριων δραστηριοτήτων της Νομισματικής Ένωσης, όπως στην άσκηση νομισματικής πολιτικής για τη ζώνη του ευρώ.

Ωστόσο, οι ΕθνΚΤ των χωρών που δεν συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ είναι προσηλωμένες στις αρχές των νομισματικών πολιτικών που στοχεύουν στη σταθερότητα των τιμών. Επιπλέον, η συμμετοχή στο ΕΣΚΤ συνεπάγεται, σε διαφορετικό βαθμό, ενεργή συνεργασία με το Ευρωσύστημα σε διάφορους τομείς δραστηριοτήτων, όπως συμμετοχή στο σύστημα πληρωμών TARGET2 και συνδρομή στη συλλογή στατιστικών στοιχείων. Επιπλέον, ο ευρωπαϊκός Μηχανισμός Συναλλαγματικών Ισοτιμιών II (ΜΣΙ II) παρέχει ένα πλαίσιο συνεργασίας με το Ευρωσύστημα σε θέματα νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής. Το θεσμικό όργανο για αυτήν τη συνεργασία είναι το Γενικό Συμβούλιο της ΕΚΤ.

Η "Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας", η οποία μετονομάστηκε σε "Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης" με ισχύ από την 1η Δεκεμβρίου 2009, καθώς και το "Καταστατικό του

Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας" (Καταστατικό του ΕΣΚΤ), αποτελούν τη νομική βάση για το ΕΣΚΤ. Η Συνθήκη αναθέτει στο ΕΣΚΤ γενικά να εκτελεί τις λειτουργίες κεντρικής τράπεζας για το ευρώ. Το Καταστατικό του ΕΣΚΤ ορίζει ειδικότερα τα σχετικά καθήκοντα και λειτουργίες της ΕΚΤ και των ΕθνΚΤ.

Τρεις είναι οι λόγοι που οδήγησαν στη δημιουργία ενός συστήματος κεντρικών τραπεζών στην Ευρώπη:

- Η προσέγγιση του Ευρωσυστήματος βασίζεται στις υφιστάμενες αρμοδιότητες των ΕθνΚΤ, τη θεσμική οργάνωση και την υποδομή τους, καθώς και την εμπειρογνομοσύνη και τις άριστες λειτουργικές δυνατότητες που διαθέτουν. Επιπλέον, ορισμένες κεντρικές τράπεζες εκτελούν επιπρόσθετα καθήκοντα πέραν των καθηκόντων του Ευρωσυστήματος.
- Λόγω της μεγάλης γεωγραφικής έκτασης που καλύπτει η ζώνη του ευρώ και των μακροχρόνιων παγιωμένων σχέσεων μεταξύ των εθνικών τραπεζικών κοινοτήτων και των αντίστοιχων ΕθνΚΤ, θεωρήθηκε σκόπιμο να υπάρχει για τα πιστωτικά ιδρύματα ένα σημείο πρόσβασης στις δραστηριότητες κεντρικής τράπεζας σε κάθε συμμετέχον κράτος μέλος.
- Δεδομένης της πληθώρας εθνών, γλωσσών και πολιτισμών στη ζώνη του ευρώ, οι ΕθνΚΤ αποτελούσαν τα καλύτερα σημεία πρόσβασης στο Ευρωσύστημα (σε αντίθεση με μια ενιαία υπερεθνική κεντρική τράπεζα).

2. Μέλη του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών

Τα νομικά κείμενα που θέσπισαν το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) – η Συνθήκη του Μάαστριχτ και το Καταστατικό του ΕΣΚΤ του 1993 – συντάχθηκαν με γνώμονα ότι όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) θα υιοθετήσουν το ευρώ και, επομένως, το ΕΣΚΤ θα εκτελεί όλα τα καθήκοντα που απορρέουν από το ενιαίο νόμισμα. Ωστόσο, το "Ευρωσύστημα" είναι αυτό που διαδραματίζει τον κεντρικό ρόλο μέχρις ότου όλες οι χώρες της ΕΕ εισαγάγουν το ευρώ. Με τον όρο "Ευρωσύστημα" νοείται η ΕΚΤ και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες των κρατών μελών της ΕΕ που έχουν υιοθετήσει το ευρώ. Η πρώτη επίσημη αναφορά σε αυτό έγινε με τη συνθήκη της Λισσαβώνας (άρθρο 282 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης).

Το Ευρωσύστημα, που είναι το σύστημα κεντρικών τραπεζών της ζώνης του ευρώ, περιλαμβάνει:

- την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και
- τις εθνικές κεντρικές τράπεζες (ΕθνΚΤ) των 17 κρατών μελών της ΕΕ που έχουν υιοθετήσει το ευρώ ως το κοινό τους νόμισμα.

Επομένως, το Ευρωσύστημα είναι ένα υποσύνολο του ΕΣΚΤ. Καθώς οι αποφάσεις πολιτικής της ΕΚΤ, όπως οι αποφάσεις για τη νομισματική πολιτική, εφαρμόζονται φυσικά μόνο στις χώρες της ζώνης του ευρώ, στην πράξη το Ευρωσύστημα είναι αυτό που εκτελεί, ως ομάδα, τις λειτουργίες κεντρικής τράπεζας για τη ζώνη του ευρώ. Με αυτόν τον τρόπο, η ΕΚΤ και οι ΕθνΚΤ συμβάλλουν από κοινού στην επίτευξη των κοινών στόχων του Ευρωσυστήματος.

3. Ορισμός και στόχοι του Ευρωσυστήματος

Το Ευρωσύστημα αποτελεί ένα ειδικό υποσύνολο του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ). Το Ευρωσύστημα διαχειρίζεται τη νομισματική πολιτική της Ευρωζώνης.

Ο πρωταρχικός στόχος του Ευρωσυστήματος είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών. Αυτή είναι η βασική διάταξη στο κεφάλαιο της

Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης το οποίο αφορά τη νομισματική πολιτική. Θέτοντας αυτόν τον στόχο στο επίκεντρο της νομισματικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, η Συνθήκη εισάγει τη σύγχρονη οικονομική σκέψη σχετικά με τον ρόλο, το πεδίο εφαρμογής και τα όρια της νομισματικής πολιτικής και αποτελεί τη βάση για τη θεσμική και οργανωτική διάρθρωση των κεντρικών τραπεζών στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση.

Βάσιμοι λόγοι στηρίζουν την ανάθεση του στόχου της διατήρησης της σταθερότητας των τιμών από τη Συνθήκη.

Πρώτον, η πολυετής εμπειρία και πολυάριθμες οικονομικές μελέτες υποδηλώνουν ότι η διαρκής διατήρηση της σταθερότητας των τιμών αποτελεί τη μεγαλύτερη δυνατή συμβολή της νομισματικής πολιτικής στη βελτίωση των οικονομικών προοπτικών και την αύξηση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών.

Δεύτερον, το θεωρητικό υπόβαθρο της νομισματικής πολιτικής καθώς και η εμπειρία του παρελθόντος αποδεικνύουν ότι η νομισματική πολιτική μπορεί τελικά να επηρεάσει μόνο το επίπεδο των τιμών στην οικονομία. Επομένως, η διατήρηση σταθερών τιμών είναι ο μοναδικός εφικτός στόχος της ενιαίας νομισματικής πολιτικής μεσοπρόθεσμα. Αντιθέτως, πέραν της θετικής επίδρασης ως προς τη σταθερότητα των τιμών, η νομισματική πολιτική δεν μπορεί να ασκήσει διαρκή επίδραση στις πραγματικές μεταβλητές.

Το Ευρωσύστημα πρέπει να ενεργεί σύμφωνα με την αρχή της οικονομίας ανοικτής αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό, ευνοώντας την αποτελεσματική κατανομή των πόρων.

4. Η αποστολή του Ευρωσυστήματος

Από την 1η Ιανουαρίου 1999 η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) είναι υπεύθυνη για την άσκηση της νομισματικής πολιτικής στη ζώνη του ευρώ – τη μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο μετά τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Η ζώνη του ευρώ έγινε πραγματικότητα όταν η ευθύνη για την άσκηση νομισματικής πολιτικής εκχωρήθηκε από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες 11 κρατών μελών της ΕΕ στην ΕΚΤ τον Ιανουάριο του 1999. Η Ελλάδα έγινε μέλος το 2001, η Σλοβενία το 2007, η Κύπρος και η Μάλτα το 2008, η

Σλοβακία το 2009 και η Εσθονία το 2011. Η δημιουργία της ζώνης του ευρώ και η ίδρυση ενός υπερεθνικού οργάνου, της ΕΚΤ, αποτέλεσε βασικό στάδιο στη μακρόχρονη και πολύπλοκη πορεία προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

Προκειμένου να ενταχθούν στη ζώνη του ευρώ, οι 17 χώρες έπρεπε να πληρούν τα κριτήρια σύγκλισης. Αυτό θα ισχύσει και για άλλα κράτη μέλη της ΕΕ προτού υιοθετήσουν το ευρώ. Τα κριτήρια θέτουν τις οικονομικές και νομικές προϋποθέσεις για την επιτυχημένη συμμετοχή στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση.

Πρωταρχικός στόχος στο Ευρωσύστημα είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών για το κοινό καλό. Ενεργώντας επίσης ως κύρια χρηματοπιστωτική αρχή, στοχεύει στη διαφύλαξη της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και την προώθηση της χρηματοπιστωτικής ενοποίησης στην Ευρώπη.

Κατά την επιδίωξη των σκοπών του, αποδίδει υψίστη σημασία στην αξιοπιστία, την εμπιστοσύνη, τη διαφάνεια και τη λογοδοσία. Στοχεύει στην αποτελεσματική επικοινωνία με τους πολίτες της Ευρώπης και τα μέσα ενημέρωσης. Στις σχέσεις του με τις ευρωπαϊκές και τις εθνικές αρχές έχει αναλάβει τη δέσμευση να ενεργεί απολύτως σύμφωνα με τις διατάξεις της Συνθήκης, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη την αρχή της ανεξαρτησίας.

Συμβάλλει από κοινού, σε στρατηγικό και λειτουργικό επίπεδο, στην επίτευξη των κοινών σκοπών, με τον δέοντα σεβασμό προς την αρχή της αποκέντρωσης. Έχει αναλάβει τη δέσμευση να ασκεί καλή διακυβέρνηση και να εκτελεί τα καθήκοντά του κατά τρόπο αποτελεσματικό και αποδοτικό, με πνεύμα συνεργασίας και συλλογικότητας. Στηριζόμενο στον πλούτο των εμπειριών μας και στην ανταλλαγή τεχνογνωσίας, επιδιώκει να ενισχύει την κοινή ταυτότητα, να εκφράζεται με ενιαία φωνή και να αξιοποιεί τις συνέργειες, σε ένα πλαίσιο σαφώς καθορισμένων ρόλων και αρμοδιοτήτων για όλα τα μέλη του Ευρωσυστήματος.

5. Καταμερισμός εργασιών εντός του Ευρωσυστήματος

Το Ευρωσύστημα αποτελείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες (ΕθνΚΤ) των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχουν υιοθετήσει το ευρώ. Όπως ορίζει το άρθρο 8 του Καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (Καταστατικό του ΕΣΚΤ), το Ευρωσύστημα διοικείται από τα όργανα λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ. Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, τα όργανα αυτά λαμβάνουν όλες τις αποφάσεις που είναι αναγκαίες για την εκτέλεση των καθηκόντων του Ευρωσυστήματος.

Πέραν των καταστατικών καθηκόντων που έχουν ανατεθεί αποκλειστικά στην ΕΚΤ, το Καταστατικό του ΕΣΚΤ δεν προσδιορίζει σε ποιο βαθμό η ΕΚΤ ή οι ΕθνΚΤ πρέπει να συμμετέχουν στην υλοποίηση των πολιτικών της ΕΚΤ. Όσον αφορά το μεγαλύτερο μέρος των δραστηριοτήτων του Ευρωσυστήματος, ο καταμερισμός των εργασιών εντός του συστήματος πραγματοποιείται βάσει της αρχής της αποκέντρωσης, δηλαδή εφόσον κρίνεται δυνατόν και εύλογο, η ΕΚΤ προσφεύγει στις ΕθνΚΤ για την εκτέλεση των πράξεων που υπάγονται στα καθήκοντα του Ευρωσυστήματος (πρβλ. άρθρο 12.1 του Καταστατικού του ΕΣΚΤ).

Κατά συνέπεια, η ΕΚΤ και οι ΕθνΚΤ συμβάλλουν από κοινού στην επίτευξη των κοινών στόχων του Ευρωσυστήματος. Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 9.2 του Καταστατικού, η ΕΚΤ πρέπει να διασφαλίζει ότι όλα τα καθήκοντα εκτελούνται σωστά και με συνέπεια. Για να επιτυγχάνεται αυτό σε ολόκληρη τη ζώνη του ευρώ, η ΕΚΤ μπορεί να παρέχει κατευθυντήριες γραμμές και οδηγίες προς τις ΕθνΚΤ.

6. Τα βασικά καθήκοντα του Ευρωσυστήματος

Η Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναθέτει στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) την αποστολή να εκτελεί λειτουργίες κεντρικής τράπεζας για την Ένωση. Επειδή ορισμένα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν συμμετέχουν στην Οικονομική και Νομισματική

Ένωση, οι όροι "ΕΣΚΤ" και "Ένωση" θα πρέπει να εκλαμβάνονται ως "Ευρωσύστημα" και "ζώνη του ευρώ" αντιστοίχως.

6.1. Νομισματική πολιτική

Το Ευρωσύστημα είναι υπεύθυνο για τη χάραξη και την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής στη ζώνη του ευρώ. Πρόκειται για μια δημόσια λειτουργία που υλοποιείται κυρίως με την εκτέλεση πράξεων στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Σημαντικός παράγοντας για την άσκησή της είναι ο πλήρης έλεγχος της νομισματικής βάσης από το Ευρωσύστημα. Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες (ΕθνΚΤ) είναι τα μοναδικά ιδρύματα που έχουν το δικαίωμα να εκδίδουν τα τραπεζογραμμάτια που αποτελούν νόμιμο χρήμα στη ζώνη του ευρώ. Δεδομένης της εξάρτησης του τραπεζικού συστήματος από τη νομισματική βάση, το Ευρωσύστημα βρίσκεται σε θέση να επηρεάζει αποφασιστικά τις συνθήκες και τα επιτόκια στην αγορά χρήματος.

Η στρατηγική νομισματικής πολιτικής αποτελεί μια συνεκτική και διαρθρωμένη περιγραφή του τρόπου με τον οποίο λαμβάνονται οι αποφάσεις νομισματικής πολιτικής, προκειμένου να επιτυγχάνεται ο στόχος της κεντρικής τράπεζας.

Πρέπει να εκπληρώνει δύο σημαντικά καθήκοντα. Πρώτον, επιβάλλοντας μια σαφή διάρθρωση στην ίδια τη διαδικασία χάραξης πολιτικής, η στρατηγική διασφαλίζει ότι το Διοικητικό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) έχει στη διάθεσή του τις απαραίτητες πληροφορίες και αναλύσεις που απαιτούνται για τη λήψη τέτοιων αποφάσεων (εσωτερική διάσταση). Δεύτερον, αποτελεί μέσο για την εξήγηση των αποφάσεων νομισματικής πολιτικής στο κοινό (εξωτερική διάσταση). Συνεισφέροντας στην αποτελεσματικότητα της νομισματικής πολιτικής και σηματοδοτώντας τη δέσμευση της κεντρικής τράπεζας στη σταθερότητα των τιμών, η στρατηγική συμβάλλει στην αξιοπιστία της ΕΚΤ στις χρηματοπιστωτικές αγορές.

Το βασικό καθήκον της ΕΚΤ ως πυρήνα του Ευρωσυστήματος είναι η άσκηση νομισματικής πολιτικής στη ζώνη του ευρώ με σκοπό τη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών. Καθορίζοντας τα βραχυπρόθεσμα επιτόκια, η

νομισματική πολιτική επηρεάζει την οικονομία και, τελικά, το επίπεδο των τιμών.

Για την άσκηση της νομισματικής πολιτικής με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, η ΕΚΤ ακολουθεί μια συγκεκριμένη προσέγγιση προκειμένου να καθορίζει τη φύση και το μέγεθος των κινδύνων διατάραξης της σταθερότητας των τιμών στη ζώνη του ευρώ. Για να το επιτύχει, η ΕΚΤ χρειάζεται να αναλύει ενδελεχώς τις οικονομικές και νομισματικές εξελίξεις. Για να διασφαλίσει ότι δεν παραβλέπεται καμία συναφής πληροφορία, έχει αναπτύξει τη λεγόμενη "προσέγγιση βάσει δύο πυλώνων".

Το πλαίσιο που χρησιμοποιεί η ΕΚΤ για την οργάνωση, την εξέταση και τη διασταύρωση των πληροφοριών που κρίνονται συναφείς για την αξιολόγηση των κινδύνων διατάραξης της σταθερότητας των τιμών βασίζεται σε δύο προσεγγίσεις ανάλυσης που αλληλοσυμπληρώνονται, οι οποίες αναφέρονται ως οι δύο "πυλώνες":

- η οικονομική ανάλυση και
- η νομισματική ανάλυση.

Η **οικονομική ανάλυση** αποσκοπεί στην αξιολόγηση των βραχυμεσοπρόθεσμων προσδιοριστικών παραγόντων της εξέλιξης των τιμών, με έμφαση στην πραγματική δραστηριότητα και τις χρηματοπιστωτικές συνθήκες της οικονομίας. Λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι η εξέλιξη των τιμών σε αυτούς τους χρονικούς ορίζοντες επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από την αλληλεπίδραση της προσφοράς και της ζήτησης στις αγορές αγαθών, υπηρεσιών και συντελεστών παραγωγής.

Η **νομισματική ανάλυση** επικεντρώνεται σε έναν πιο μακροπρόθεσμο ορίζοντα, εκμεταλλευόμενη τη μακροχρόνια σχέση μεταξύ χρήματος και τιμών. Η νομισματική ανάλυση χρησιμεύει κυρίως ως μέσο διασταύρωσης, από μια

μεσομακροπρόθεσμη προοπτική, των βραχυμεσοπρόθεσμων ενδείξεων για τη νομισματική πολιτική που προκύπτουν από την οικονομική ανάλυση.

Η προσέγγιση βάσει των δύο πυλώνων έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να εξασφαλίζεται ότι, κατά την αξιολόγηση των κινδύνων διατάραξης της σταθερότητας των τιμών, δεν πρόκειται να χαθεί καμία σημαντική πληροφορία και ότι δίδεται η δέουσα προσοχή στις διαφορετικές προσεγγίσεις και στη διασταύρωση των πληροφοριών, προκειμένου να εκτιμηθούν συνολικά οι κίνδυνοι διατάραξης της σταθερότητας των τιμών. Αντιπροσωπεύει την έννοια της διαφοροποιημένης ανάλυσης, την οποία και μεταδίδει στο κοινό, διασφαλίζοντας τη λήψη ορθών αποφάσεων βάσει διαφορετικών προσεγγίσεων ανάλυσης.

6.2. Πράξεις συναλλάγματος

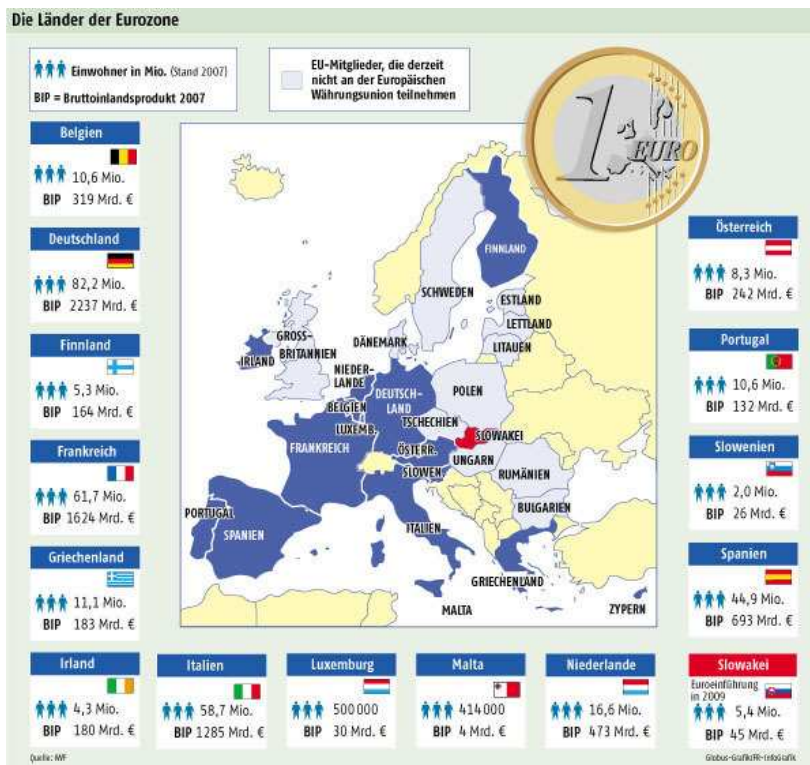
Οι πράξεις συναλλάγματος επηρεάζουν τις συναλλαγματικές ισοτιμίες και τις εγχώριες συνθήκες ρευστότητας: δύο σημαντικές μεταβλητές της νομισματικής πολιτικής. Είναι επομένως λογικό το καθήκον αυτό να ανατίθεται στο Ευρωσύστημα, κυρίως από τη στιγμή που οι κεντρικές τράπεζες διαθέτουν τα απαραίτητα λειτουργικά μέσα. Επιπλέον, κατ' αυτόν τον τρόπο, διασφαλίζεται ότι οι πράξεις συναλλάγματος παραμένουν συνεπείς με τους στόχους που θέτει η κεντρική τράπεζα για τη νομισματική πολιτική.

Όνομα	Τελευτ. Τιμή	Αγορά Τεμ.χΤιμή	Πώληση Τεμ.χΤιμή	Τελευτ. πράξη
ΓΕΝΙΚΟΣ ΧΑ	1.258,97	x	x	8/6 17:19
Ευρω/Δολαριο ΗΠΑ	1,46210	x1,46210	x1,46230	9/6 04:29
Ευρω / Γουαν Κινας	9,46860	x9,46860	x9,47060	9/6 04:29
Ευρω/Γιεν Ιαπωνιας	117,08000	x117,08000	x117,14000	9/6 04:29
Ευρω/Δολαριο Αυστραλιας	1,37210	x1,37210	x1,37280	9/6 04:30
Ευρω/Δολαριο Καναδα	1,43020	x1,43020	x1,43100	9/6 04:29
Ευρω/Δολαριο Σιγκαπουρης	1,79710	x1,79710	x1,79880	9/6 04:29

Όνομα	Τελευτ. Τιμή	Αγορά Τεμ.χΤιμή	Πώληση Τεμ.χΤιμή	Τελευτ. πράξη
Ευρω/Δολαριο Χονγκ Κονγκ	11,37820	x11,37820	x11,37990	9/6 04:29
Ευρω/Κορονα Δανιας	7,45480	x7,45480	x7,45960	9/6 04:29
Ευρω/Κορονα Νορβηγιας	7,87270	x7,87270	x7,88690	9/6 04:29
Ευρω/Κορονα Σουηδιας	9,01570	x9,01570	x9,03560	9/6 04:29
Ευρω/Λιρα Αγγλιας	0,89090	x0,89090	x0,89120	9/6 04:29
Ευρω/Ρουβλι Ρωσιας	40,48480	x40,48480	x40,53420	9/6 04:29
Ευρω/Φραγκο Ελβετιας	1,22220	x1,22220	x1,22320	9/6 04:29

Προώθηση της ομαλής λειτουργίας των συστημάτων πληρωμών

Τα συστήματα πληρωμών αποτελούν το μέσο μεταφοράς χρημάτων μεταξύ πιστωτικών και άλλων νομισματικών ιδρυμάτων, δηλαδή αποτελούν τον πυρήνα της χρηματοπιστωτικής υποδομής της οικονομίας. Το γεγονός ότι το Ευρωσύστημα έχει αναλάβει την προώθηση της ομαλής λειτουργίας τους δηλώνει πόσο σημαντική είναι η ύπαρξη υγιών και αποδοτικών συστημάτων πληρωμών – όχι μόνο για την άσκηση νομισματικής πολιτικής, αλλά και για τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος και, κατ' επέκταση, για την οικονομία ως σύνολο.

6.3. Κατοχή και διαχείριση συναλλαγματικών διαθεσίμων

Η διαχείριση του χαρτοφυλακίου συναλλαγματικών διαθεσίμων αποσκοπεί πρωτίστως στο να διασφαλίζεται ότι η ΕΚΤ διαθέτει επαρκή ρευστότητα για τη διενέργεια πράξεων συναλλάγματος. Η διαχείριση των συναλλαγματικών διαθεσίμων της ΕΚΤ πραγματοποιείται επί του παρόντος σε αποκεντρωμένη βάση από τις ΕθνΚΤ που επιλέγουν να συμμετέχουν σε δραστηριότητες που αφορούν τη διαχείριση αυτή. Οι εν λόγω ΕθνΚΤ ενεργούν εκ μέρους της ΕΚΤ σύμφωνα με τις οδηγίες που λαμβάνουν από αυτήν. Αν και οι ΕθνΚΤ διαχειρίζονται με ανεξάρτητο τρόπο τα δικά τους συναλλαγματικά διαθέσιμα, όταν οι πράξεις τους στην αγορά συναλλάγματος υπερβαίνουν ένα ορισμένο όριο υπόκεινται στην έγκριση της ΕΚΤ, προκειμένου να υπάρχει συνέπεια με τη συναλλαγματική και νομισματική πολιτική του Ευρωσυστήματος.

7. Ευρωπαϊκή Κεντρική τράπεζα

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) δημιουργήθηκε το 1998. Εδρεύει στη Φρανκφούρτη (Γερμανία) και αποστολή της είναι η διαχείριση του ευρώ —του ενιαίου νομίσματος της ΕΕ και η εγγύηση σταθερότητας τιμών για τα περισσότερα από τα δύο τρίτα των πολιτών της ΕΕ που χρησιμοποιούν το ευρώ. Η ΕΚΤ είναι επίσης υπεύθυνη για τη χάραξη και την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής της ζώνης του ευρώ.

Το Eurotower, έδρα της ΕΚΤ, στη Φραγκφούρτη (Γερμανία)

Το βασικό καθήκον της ΕΚΤ είναι η διατήρηση της αγοραστικής δύναμης του ευρώ και, επομένως, η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών στη ζώνη του ευρώ. Για να εκπληρώσει την αποστολή της, η ΕΚΤ χρησιμοποιεί το “Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών” (ΕΣΚΤ), το οποίο καλύπτει και τις 27 χώρες της ΕΕ. Ωστόσο, μόνον 16 από τις χώρες αυτές έχουν υιοθετήσει μέχρι σήμερα το ευρώ. Οι 16 αυτές χώρες αποτελούν τη “ζώνη του ευρώ” και οι κεντρικές τους τράπεζες, μαζί με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα απαρτίζουν το λεγόμενο “Ευρωσύστημα”.

Η ΕΚΤ επιτελεί το έργο της με πλήρη ανεξαρτησία. Η Τράπεζα, οι εθνικές κεντρικές τράπεζες του Ευρωσυστήματος, αλλά και όλα τα μέλη των οργάνων λήψης αποφάσεων τους δεν μπορούν να ζητούν ή να δέχονται υποδείξεις από οποιονδήποτε άλλο οργανισμό. Τα θεσμικά όργανα της Ένωσης και οι κυβερνήσεις των κρατών μελών οφείλουν να σέβονται αυτή την αρχή και να μην προσπαθούν να επηρεάσουν την ΕΚΤ ή τις εθνικές κεντρικές τράπεζες.

Η ΕΚΤ, σε στενή συνεργασία με τις εθνικές κεντρικές τράπεζες, προετοιμάζει και υλοποιεί τις αποφάσεις που λαμβάνουν τα όργανα λήψης αποφάσεων του Ευρωσυστήματος - το Διοικητικό Συμβούλιο, η Εκτελεστική Επιτροπή και το Γενικό Συμβούλιο.

8. Έργο της Ε.Κ.Τ.

Ένα από τα κύρια έργα της ΕΚΤ είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών στη ζώνη του ευρώ, ούτως ώστε η αγοραστική δύναμη του ευρώ να μην διαβρώνεται από τον πληθωρισμό. Στόχος της ΕΚΤ είναι να διασφαλίζει ότι ο ετήσιος ρυθμός αύξησης των τιμών καταναλωτή είναι μεσοπρόθεσμα μικρότερος, αλλά κοντά στο 2%.

Η ΕΚΤ επιτυγχάνει το στόχο αυτό με δύο τρόπους:

- Πρώτο, **ελέγχει την προσφορά χρήματος**. Αν η προσφορά χρήματος είναι υπερβολικά μεγάλη συγκρινόμενη με την προσφορά αγαθών και υπηρεσιών, το αποτέλεσμα θα είναι πληθωρισμός.
- Δεύτερο, **παρακολουθεί τις τάσεις των τιμών** και αξιολογεί τον κίνδυνο που αυτές γεννούν για τη σταθερότητα των τιμών στη ζώνη του ευρώ.

Ο έλεγχος της προσφοράς χρήματος σημαίνει, μεταξύ άλλων, τον καθορισμό των επιτοκίων για ολόκληρη τη ζώνη του ευρώ. Αυτή είναι ίσως η πιο γνωστή δραστηριότητα της Τράπεζας.

9. Εκπλήρωση της αποστολής της ΕΚΤ

Αποστολή της ΕΚΤ είναι η διατήρηση σταθερού πληθωρισμού σε χαμηλά επίπεδα. Για την επίτευξη αυτού του στόχου η ΕΚΤ παρακολουθεί στενά τις οικονομικές εξελίξεις στη ζώνη του ευρώ και επιχειρεί να επηρεάσει την κατάσταση της οικονομίας με τις αποφάσεις που λαμβάνει. Η ΕΚΤ διαθέτει τρία όργανα λήψης αποφάσεων:

- το Διοικητικό Συμβούλιο,
- την Εκτελεστική Επιτροπή, και
- το Γενικό Συμβούλιο.

Το Γενικό Συμβούλιο θα υφίσταται μόνο για όσο διάστημα υπάρχουν κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δεν έχουν ακόμη υιοθετήσει το ευρώ. Τόσο οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων όσο και τα καθήκοντα καθορίζονται από το Καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (Καταστατικό του ΕΣΚΤ).

10. Λήψη αποφάσεων σε κεντρικό επίπεδο

Η ΕΚΤ είναι το κέντρο λήψης αποφάσεων στο Ευρωσύστημα. Επομένως, το Διοικητικό Συμβούλιο, η Εκτελεστική Επιτροπή και το Γενικό Συμβούλιο της ΕΚΤ λαμβάνουν όλες τις αποφάσεις που είναι αναγκαίες προκειμένου το Ευρωσύστημα και το ΕΣΚΤ να μπορούν να εκτελούν τα αντίστοιχα καθήκοντά τους. Οι αποφάσεις αυτές αφορούν, μεταξύ άλλων, τη χάραξη πολιτικής, όπως η νομισματική πολιτική για τη ζώνη του ευρώ, αλλά και τον τρόπο εφαρμογής της.

10.1. Η αρχή της αποκέντρωσης

Το Καταστατικό του ΕΣΚΤ δεν προσδιορίζει ποιος θα πρέπει να εφαρμόζει τις πολιτικές και τις αποφάσεις της ΕΚΤ: η ίδια η ΕΚΤ ή οι εθνικές κεντρικές τράπεζες (ΕθνΚΤ). Το άρθρο 12.1 απλώς αναφέρει ότι, εφόσον κρίνεται δυνατόν και εύλογο, η ΕΚΤ θα πρέπει να προσφεύγει στις ΕθνΚΤ για την εκτέλεση πράξεων.

Αυτή η αρχή της αποκέντρωσης δεν θα πρέπει να συγχέεται με την "αρχή της επικουρικότητας", όπως ορίζεται στο άρθρο 5 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Επικουρικότητα σημαίνει ότι η ανάγκη για εκτέλεση πράξεων σε κεντρικό επίπεδο πρέπει να έχει αποδειχθεί με αδιαμφισβήτητο τρόπο πριν από την εκτέλεση οποιασδήποτε ενέργειας σε επίπεδο Ένωσης. Ωστόσο, στο Τρίτο Στάδιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, η νομισματική πολιτική ασκείται αποκλειστικά σε επίπεδο Ένωσης – υπό την αρμοδιότητα του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ. Συνεπώς, ασκείται εξ ορισμού σε κεντρικό επίπεδο και δεν χρειάζεται να αιτιολογείται. Αντιθέτως, η ΕΚΤ είναι αυτή που αξιολογεί σε ποιο βαθμό η αποκεντρωμένη εφαρμογή είναι σκόπιμη και εφικτή.

10.2. Πράξεις σε αποκεντρωμένη βάση

Σε ό,τι αφορά το μεγαλύτερο μέρος των δραστηριοτήτων του Ευρωσυστήματος, οι εργασίες πράγματι καταμερίζονται με βάση την αρχή της αποκέντρωσης. Οι ΕθνΚΤ εκτελούν σχεδόν όλα τα λειτουργικά καθήκοντα του

Ευρωσυστήματος. Ειδικότερα, εκτελούν τις πράξεις νομισματικής πολιτικής και, ως εντολοδόχοι της ΕΚΤ, τις περισσότερες πράξεις συναλλάγματος, παρέχουν διευκολύνσεις πληρωμής και διακανονισμού τίτλων και διασφαλίζουν την προμήθεια, την έκδοση και την επεξεργασία μετά την έκδοση των τραπεζογραμμάτων ευρώ. Επίσης, συλλέγουν στατιστικά στοιχεία για την ΕΚΤ, συνεργάζονται με αυτήν για τη μετάφραση και την παραγωγή εκδόσεων και συμβάλλουν στην οικονομική ανάλυση και έρευνα.

Σε αντιδιαστολή, η ΕΚΤ εκτελεί ελάχιστες πράξεις, αν και εποπτεύει το σύνολό τους, προκειμένου να διασφαλίσει ότι οι πράξεις του Ευρωσυστήματος εκτελούνται με συνέπεια από τις ΕθνΚΤ της ζώνης του ευρώ.

11. Τα καθήκοντα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας

Σε αντίθεση με τις εθνικές κεντρικές τράπεζες (ΕθνΚΤ), η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) διενεργεί ελάχιστες μόνο πράξεις. Κύριο μέλημά της είναι να χαράσσει πολιτικές και να διασφαλίζει ότι οι αποφάσεις εφαρμόζονται με συνέπεια από τις ΕθνΚΤ.

Πιο συγκεκριμένα, η ΕΚΤ είναι υπεύθυνη για τα εξής:

- **να καθορίζει τις πολιτικές του Ευρωσυστήματος:** το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ είναι αρμόδιο να ασκεί νομισματική πολιτική για το ενιαίο νόμισμα. Για παράδειγμα, ορίζει τη σταθερότητα των τιμών, τον τρόπο ανάλυσης των πληθωριστικών κινδύνων κ.λπ.
- **να αποφασίζει, να συντονίζει και να παρακολουθεί τις πράξεις νομισματικής πολιτικής:** η ΕΚΤ παρέχει στις ΕθνΚΤ τις λεπτομέρειες για την εκτέλεση των απαιτούμενων πράξεων (αξία, χρόνος, ημερομηνία κ.λπ.) και ελέγχει αν έχουν εκτελεστεί με επιτυχία.
- **να εκδίδει νομικές πράξεις:** εντός στενά καθορισμένων ορίων τα όργανα λήψης αποφάσεων έχουν την αρμοδιότητα να εκδίδουν δεσμευτικές νομικές πράξεις εντός του Ευρωσυστήματος, όπως κατευθυντήριες γραμμές και οδηγίες, για να διασφαλίζουν ότι οι αποκεντρωμένες πράξεις εκτελούνται με συνέπεια από τις ΕθνΚΤ. Επιπλέον,

εντός καθορισμένων ορίων, μπορούν να εκδίδουν κανονισμούς και αποφάσεις, οι οποίες είναι δεσμευτικές εκτός του Ευρωσυστήματος.

- **να εγκρίνει την έκδοση τραπεζογραμμάτων:** αυτό το καθήκον αφορά το στρατηγικό σχεδιασμό και το συντονισμό της παραγωγής και της έκδοσης τραπεζογραμμάτων ευρώ. Επιπλέον, η ΕΚΤ συντονίζει τις δραστηριότητες του Ευρωσυστήματος στους τομείς της έρευνας και ανάπτυξης, καθώς και τις δραστηριότητες που αφορούν την ασφάλεια και την ποιότητα της παραγωγής τραπεζογραμμάτων ευρώ. Επίσης, η ΕΚΤ φιλοξενεί το Κέντρο Ανάλυσης Πλαστών που ασχολείται με την ανάλυση και την ταξινόμηση των πλαστών τραπεζογραμμάτων και κερμάτων ευρώ, την κεντρική βάση δεδομένων για τα πλαστά τραπεζογραμμάτια ευρώ, καθώς και το Διεθνές Κέντρο για την Αποτροπή της Παραχάραξης, το οποίο προωθεί την παγκόσμια συνεργασία μεταξύ κεντρικών τραπεζών για την αποτροπή της παραχάραξης και τελεί υπό την αιγίδα των Διοικητών των Κεντρικών Τραπεζών της Ομάδας των 10 (G10).

- **να παρεμβαίνει στις αγορές συναλλάγματος:** εφόσον κρίνεται απαραίτητο, συνεργάζεται και με τις ΕθνΚΤ χωριστά. Αυτές οι παρεμβάσεις αφορούν την αγορά ή/και την πώληση τίτλων στις αγορές συναλλάγματος.

- **να προωθεί την ομαλή λειτουργία των συστημάτων πληρωμών και να επιβλέπει τις υποδομές πληρωμών και άλλες υποδομές των χρηματοπιστωτικών αγορών:** τα συστήματα πληρωμών αποτελούν ένα μέσο μεταφοράς χρημάτων εντός του τραπεζικού συστήματος. Η ΕΚΤ ενεργεί ως διαχειριστής του T2-ECB, το οποίο αποτελεί συνιστώσα του TARGET2, του συστήματος πληρωμών για το ευρώ. Επιπλέον, η ΕΚΤ, σε συνεργασία με τις ΕθνΚΤ του Ευρωσυστήματος, επιτελεί ορισμένα καθήκοντα επίβλεψης. Η επίβλεψη αποτελεί μία από τις λειτουργίες της κεντρικής τράπεζας, μέσω της οποίας προωθείται η ασφάλεια και αποδοτικότητα των υποδομών των χρηματοπιστωτικών αγορών καθώς και των μέσων πληρωμής, με την παρακολούθηση των αξιολογήσεων και, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, με τη θέσπιση αλλαγών.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) είναι επίσης υπεύθυνη για τις εξής δραστηριότητες:

- **να προωθεί τη διεθνή και ευρωπαϊκή συνεργασία:** προκειμένου να παρουσιάζει τις απόψεις της σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο, η ΕΚΤ συμμετέχει σε συνεδριάσεις διαφόρων διεθνών και ευρωπαϊκών φορέων. Τον Δεκέμβριο του 1998, η ΕΚΤ έγινε η μοναδική κεντρική τράπεζα στον κόσμο που έχει την ιδιότητα του παρατηρητή στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) και σήμερα συμμετέχει σε όλες τις συνεδριάσεις της Εκτελεστικής Επιτροπής του ΔΝΤ για ζητήματα που αφορούν την Οικονομική και Νομισματική Ένωση. Για τον λόγο αυτό, η ΕΚΤ δημιούργησε μόνιμη αντιπροσωπεία στην Ουάσιγκτον. Επιπλέον, η ΕΚΤ συμμετέχει σε συνεδριάσεις της Ομάδας των 7 (G7), της Ομάδας των 20 (G20) και του Συμβουλίου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ο Πρόεδρος της ΕΚΤ προσκαλείται τακτικά σε συνεδριάσεις της Ομάδας Ευρώ (Eurogroup), τις μηνιαίες ανεπίσημες συναντήσεις των Υπουργών Οικονομικών της ζώνης του ευρώ. Επιπλέον, η ΕΚΤ μπορεί να συμμετέχει σε συνεδριάσεις του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης όποτε εξετάζονται ζητήματα που αφορούν τους στόχους και τα καθήκοντα του Ευρωσυστήματος.

- **να εκδίδει καταστατικές εκθέσεις:** οι υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων ορίζονται στο Καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (άρθρο 15). Η ΕΚΤ δημοσιεύει Μηνιαίο Δελτίο, ενοποιημένη εβδομαδιαία λογιστική κατάσταση του Ευρωσυστήματος και Ετήσια Έκθεση.

- **να παρακολουθεί τους χρηματοπιστωτικούς κινδύνους:** αξιολογεί τους κινδύνους που αφορούν τίτλους που είτε αγοράζονται στο πλαίσιο της επένδυσης των ίδιων κεφαλαίων και των συναλλαγματικών διαθέσιμων της ΕΚΤ είτε γίνονται αποδεκτοί ως ασφάλεια για τις πιστοδοτικές πράξεις του Ευρωσυστήματος.

- **να ασκεί συμβουλευτικές λειτουργίες για τα όργανα της Ένωσης και τις εθνικές αρχές:** η ΕΚΤ εκδίδει "γνώμες" για σχέδια κοινοτικών και εθνικών νομοθετικών διατάξεων όταν εμπíπτουν στο πεδίο των αρμοδιοτήτων της.

- **να διαχειρίζεται τα πληροφοριακά συστήματα:** η ΕΚΤ και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες έχουν θεσπίσει αρκετά κοινά λειτουργικά συστήματα για την πιο εύκολη εκτέλεση πράξεων σε αποκεντρωμένη βάση. Τα συστήματα αυτά στηρίζουν "υλικοτεχνικά" τη λειτουργική ακεραιότητα του

Ευρωσυστήματος. Σε αυτά περιλαμβάνονται πληροφοριακά συστήματα, εφαρμογές και διαδικασίες που οργανώνονται με βάση την "ακτινωτή" ρύθμιση, με κεντρικό κόμβο την ΕΚΤ.

να διαχειρίζεται με στρατηγικό και τακτικό τρόπο τα συναλλαγματικά της διαθέσιμα: καθορίζει τις προτιμήσεις όσον αφορά τη σχέση κινδύνου-απόδοσης των συναλλαγματικών διαθεσίμων σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα (στρατηγική κατανομή περιουσιακών στοιχείων), κατευθύνει τη σχέση κινδύνου-απόδοσης ανάλογα με τις εκάστοτε συνθήκες που επικρατούν στην αγορά (τακτική κατανομή περιουσιακών στοιχείων), παρέχει κατευθυντήριες γραμμές για τις επενδύσεις και θεσπίζει ολόκληρο το λειτουργικό πλαίσιο.

12. Το Φιλανθρωπικό έργο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), στο πλαίσιο της φιλανθρωπικής πρωτοβουλίας που ανέλαβε το 2010, αποφάσισε στο τέλος του ίδιου έτους να διαθέσει 100.000 ευρώ σε επιλεγμένες φιλανθρωπικές οργανώσεις σε ολόκληρη τη ζώνη του ευρώ. Στόχος του συγκεκριμένου προγράμματος της ΕΚΤ είναι η στήριξη φιλανθρωπικών οργανώσεων οι οποίες ασχολούνται με κοινωνικά και ανθρωπιστικά θέματα, εδρεύουν στη ζώνη του ευρώ, είναι γνωστές και αναγνωρισμένες για τη δράση τους, και δεν πρόσκεινται σε πολιτικές οργανώσεις. Επιπλέον, δίδεται προτεραιότητα σε φιλανθρωπικές οργανώσεις οι οποίες συμβάλλουν στην κοινωνική ένταξη στην Ευρώπη. Πέρυσι το εν λόγω πρόγραμμα επικεντρώθηκε σε οργανώσεις οι οποίες δραστηριοποιούνται στον τομέα της «παροχής υπηρεσιών υγείας σε νέους και παιδιά».

Η επιλογή των φιλανθρωπικών οργανώσεων έγινε σε συνεργασία με τις εθνικές κεντρικές τράπεζες της ζώνης του ευρώ, με βάση τα προαναφερθέντα κριτήρια. Τα χρήματα κατανεμήθηκαν ισόποσα στις ακόλουθες οργανώσεις:

Αυστρία: Österreichische Kinder-Krebs-Hilfe

Βέλγιο: Association Belge de Lutte contre la Mucoviscidose

Belgische Vereniging voor Strijd tegen Mucoviscidose

Κύπρος: Centre for Preventive Paediatrics

Φινλανδία: Aseman Lapset ry

Γαλλία: Fondation de France

Γερμανία: Station Peiper – Forschungszentrum Lymphknotenkrebs bei Kindern und Jugendlichen an der Universitätsklinik Gießen

***Ελλάδα:* Ανοιχτή Αγκαλιά (Open Embrace)**

Ιρλανδία: RESPECT – Daughters of Charity Service for People with Intellectual Disability

Ιταλία: NUOVARMONIA ONLUS – Associazione per i bambini trapiantati e le emergenze pediatriche

Λουξεμβούργο: Association luxembourgeoise d'aide aux enfants cardiaques

Häerzkrank Kanner zu Lëtzebuerg

Μάλτα: Inspire – the Foundation for Inclusion

Ολλανδία: Stichting Fitkids

Πορτογαλία: Instituto de Apoio à Criança

Σλοβακία: Dobrý Anjel

Σλοβενία: Zveza prijateljev mladine Ljubljana Moste Polje

Ισπανία: Fundación Menudos Corazones

Τα χρήματα των δωρεών προέρχονται από εξωτερικές δραστηριότητες μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΚΤ και άλλων μελών του προσωπικού της ΕΚΤ τα τελευταία χρόνια. Σύμφωνα με το πλαίσιο δεοντολογίας που έχει υιοθετήσει η ΕΚΤ, τα μέλη του προσωπικού δεν αποδέχονται προς ίδιον όφελος αμοιβές από τρίτους για εξωτερικές δραστηριότητες που συνδέονται με οποιονδήποτε τρόπο με την απασχόλησή τους στην ΕΚΤ. Αυτού του είδους οι αμοιβές διατίθενται σε φιλανθρωπικές οργανώσεις. Το ίδιο ισχύει και για τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΚΤ.

Η ΕΚΤ σκοπεύει να συνεχίσει στο μέλλον να προσφέρει χρήματα σε φιλανθρωπικές οργανώσεις, κάθε φορά που θα συγκεντρώνεται ένα επαρκές ποσό.⁸

13 Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα την εποχή της οικονομικής κρίσης

Η ΕΕ αντιμετώπισε με συντονισμένο τρόπο τη σημερινή χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση, από την πρώτη στιγμή που εκδηλώθηκε τον Οκτώβριο του 2008. Οι εθνικές κυβερνήσεις, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και η Επιτροπή συνεργάζονται μεταξύ τους για να προστατεύσουν τις αποταμιεύσεις, να διατηρήσουν τη ροή πιστώσεων με προσιτούς όρους για τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά, και να εγκαθιδρύσουν ένα καλύτερο σύστημα παγκόσμιας διαχείρισης του χρηματοπιστωτικού τομέα. Στόχος δεν είναι απλά και μόνο η αποκατάσταση της σταθερότητας, αλλά η εξασφάλιση των προϋποθέσεων ώστε να δοθεί νέα ώθηση στην ανάπτυξη και να δημιουργηθούν θέσεις απασχόλησης.

Μέχρι στιγμής, οι κυβερνήσεις της ΕΕ έχουν διαθέσει πάνω από 2 τρις ευρώ για τις προσπάθειες διάσωσης των οικονομιών τους. Οι Ευρωπαίοι ηγέτες συντόνισαν τις παρεμβάσεις τους, στηρίζοντας τις τράπεζες και επιτρέποντας τη χορήγηση εγγυήσεων για τα δάνεια. Η ΕΕ αύξησε επίσης τις κρατικές εγγυήσεις για λογαριασμούς καταθέσεων ιδιωτών μέχρι 50.000 ευρώ.⁹

Η επίτευξη και διατήρηση χρηματοπιστωτικής σταθερότητας είναι πρωτίστως αρμοδιότητα των συμμετεχόντων στην αγορά (τράπεζες, ασφαλιστικές εταιρείες και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα), οι οποίοι αναμένεται ότι θα αξιολογούν και θα διαχειρίζονται τους κινδύνους τους αποτελεσματικά και θα υφίστανται τις χρηματοπιστωτικές συνέπειες των συναλλαγών τους. Αυτοί αποτελούν και την “ πρώτη γραμμή άμυνας “ έναντι των χρηματοπιστωτικών κρίσεων.

⁸ <http://www.ecb.int/press/pr/date/2011/html/pr110314.el.html>

⁹ http://europa.eu/pol/emu/index_el.htm

Ωστόσο, οι συμμετέχοντες στην αγορά δεν λαμβάνουν υπόψη ενδεχόμενους συστημικούς κινδύνους που μπορεί να προκύψουν από τις δραστηριότητές τους. Για αυτό, έχει τεθεί σε εφαρμογή και ένα δημόσιο πλαίσιο για την πρόληψη και τη διαχείριση ενδεχόμενων χρηματοπιστωτικών κρίσεων, σκοπός του οποίου είναι να μην επιτρέπει στα χρηματοπιστωτικά προβλήματα να απειλούν τη συνολική σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού και οικονομικού συστήματος, ενώ ελαχιστοποιεί κατά ο δυνατό πιθανές στρεβλώσεις στο μηχανισμό της αγοράς. Το πλαίσιο αυτό περιλαμβάνει:

1. Την τακτική παρακολούθηση και αξιολόγηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, στο πλαίσιο της οποίας εντοπίζονται ευάλωτα σημεία του χρηματοπιστωτικού συστήματος στο σύνολό του και οι κίνδυνοι τους οποίους διατρέχει.

2. Την κανονιστική ρύθμιση και εποπτεία του χρηματοπιστωτικού συστήματος, που προβλέπει κανόνες, με τους οποίους τα ιδρύματα πρέπει να συμμορφώνονται προκειμένου να διασφαλίζεται η αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων και η ασφάλεια των κεφαλαίων των καταθετών και στο πλαίσιο των οποίων πρέπει να κοινοποιούνται πληροφορίες προκειμένου να προάγεται η πειθαρχία της αγοράς.

3. Την προληπτική εποπτεία, δηλαδή την διασφάλιση ότι τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα τηρούν αυτούς τους κανόνες.

4. Την επίβλεψη των υποδομών της αγοράς και μία σειρά πιθανών μέτρων για την διαχείριση κρίσεων.

Τα μέτρα που λαμβάνουν οι δημόσιες αρχές στο τομέα αυτό αποτελούν την "δεύτερη γραμμή άμυνας" έναντι των χρηματοπιστωτικών κρίσεων.

Η θέσπιση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ) εισήγαγε διαφορετικά θεσμικά πλαίσια για τη νομισματική πολιτική και τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα στη ζώνη του ευρώ. Και ενώ η αρμοδιότητα για τη νομισματική πολιτική μεταφέρθηκε από εθνικό σε υπερεθνικό επίπεδο, η αρμοδιότητα για τις ρυθμίσεις που διασφαλίζουν τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα παρέμεινε εθνική υπόθεση. Τα συστήματα εποπτείας στα κράτη-μέλη της ΕΕ διαφέρουν σημαντικά όσον αφορά τη συμμετοχή των Κεντρικών Τραπεζών και την ανάθεση εποπτικών αρμοδιοτήτων σε όλο το φάσμα του χρηματοπιστωτικού τομέα. Έτσι, ενώ σε ορισμένες χώρες οι εποπτικές αρμοδιότητες χωρίζονται ανά τομέα, σε άλλες χώρες η εποπτεία ασκείται

κεντρικά από μία μόνο αρχή για τους τομείς των τραπεζών, των ασφαλιστικών εταιρειών και των κινητών αξιών.

Σε αντίθεση με όσα ισχύουν σε διάφορες χώρες του Ευρωσυστήματος, όπου οι Κεντρικές Τράπεζες είναι υπεύθυνες για την προληπτική εποπτεία, ή συμμετέχουν ενεργά στην άσκησή της, οι λειτουργίες Κεντρικής Τράπεζας και εποπτείας διαχωρίστηκαν στην ΟΝΕ, καθώς δεν εκχωρήθηκαν στην ΕΚΤ και το Ευρωσύστημα άμεσες εποπτικές αρμοδιότητες. Έτσι δημιουργήθηκε η ανάγκη για στενή συνεργασία στο τομέα της εποπτείας (α) εντός του Ευρωσυστήματος, μεταξύ της ΕΚΤ και των Εθνικών Κεντρικών Τραπεζών (β) Μεταξύ του Ευρωσυστήματος και των Εθνικών Εποπτικών Αρχών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 : Καταβλημένο κεφάλαιο από τις Εθνικές κεντρικές τράπεζες της Ζώνης του Ευρώ

Εθνικές κεντρικές τράπεζες (Εθν.Κ.Τ.) της ζώνης του ευρώ		
Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες	Κλειδα κατανομής (%)	Καταβλημένο κεφάλαιο (€)
Τράπεζα του Βελγίου	2,5502 %	141.910.195,14 €
Τράπεζα της Γερμανίας	21,1364 %	1.176.170.750,76 €
Τράπεζα της Ελλάδος	1,8974 %	105.584.034,30 €
Τράπεζα της Ισπανίας	7,7758 %	432.697.551,32 €
Τράπεζα της Γαλλίας	14,8712 %	827.533.093,09 €
Τράπεζα της Ιρλανδίας	0,9219 %	51.300.685,79 €
Τράπεζα της Ιταλίας	13,0516 %	726.278.371,47 €
Τράπεζα του Λουξεμβούργου	0,1568 %	8.725.401,38 €
Τράπεζα της Ολλανδίας	3,9955 %	222.336.359,77 €
Τράπεζα της Αυστρίας	2,0800 %	115.745.120,34 €
Τράπεζα της Πορτογαλίας	1,7653 %	98.233.106,22 €
Τράπεζα της Φιλανδίας	1,2887 %	71.711.892,59 €
Σύνολο	71,4908 %	3.978.226.562,17 €

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: Καταβλημένο κεφάλαιο από τις Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες εκτός Ζώνης του Ευρώ

Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες εκτός ζώνης ευρώ (από 1 ^{ης} Μαΐου 2004)		
Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες	Κλειδα κατανομής (%)	Καταβλημένο κεφάλαιο (€)
Τράπεζα της Δανίας	1,5663 %	6.101.159,01 €
Τράπεζα της Σουηδίας	2,4133 %	9.400.451,41 €
Τράπεζα της Αγγλίας	14,3822 %	56.022.530,23 €
Μερικό σύνολο. Αρχική ομάδα Εθνικών Κεντρικών Τραπεζών εκτός ζώνης ευρώ	18,3618 %	71.524.140,65 €
Τράπεζα της Τσεχίας	1,4584 %	5.680.859,54 €
Τράπεζα της Εσθονίας	0,1784 %	694.915,90 €
Τράπεζα της Κύπρου	0,1300 %	506.384,90 €
Τράπεζα της Λετονίας	0,2978 %	1.160.010,95 €
Τράπεζα της Λιθουανίας	0,4425 %	1.723.656,30 €
Τράπεζα της Μάλτα	1,3884 %	5.408.190,75 €
Τράπεζα της Ουγγαρίας	0,0647 %	252.023,87 €
Τράπεζα της Πολωνίας	5,1380 %	20.013.889,41 €
Τράπεζα της Σλοβακίας	0,3345 %	1.302.967,30 €
Τράπεζα της Σλοβενίας	0,7147 %	2.783.948,38 €
Μερικό σύνολο Νέες Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες εκτός ζώνης ευρώ	10,1474 %	39.526.47,30 €
Σύνολο	28,5092 %	111.050.987,95 €

Κεφάλαιο 2^ο

Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων

1. Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων ανήκει στα 27 κράτη μέλη της ΕΕ. Δανείζεται χρήματα από τις αγορές κεφαλαίων και στη συνέχεια τα δανείζει με χαμηλά επιτόκια σε προγράμματα που βελτιώνουν τις υποδομές, την προμήθεια ενέργειας ή τα περιβαλλοντικά πρότυπα τόσο εντός της ΕΕ όσο και σε γειτονικές ή αναπτυσσόμενες χώρες.¹⁰

1.1.Ρόλος

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων στηρίζει έργα σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και επενδύει σε μελλοντικά κράτη μέλη και χώρες-εταίρους.

Δανείζεται χρήματα από τις αγορές κεφαλαίων αντί να τα ανασύρει από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Τα χρήματα χορηγούνται στη συνέχεια υπό μορφή δανείων με ευνοϊκούς όρους σε έργα που εξυπηρετούν τους πολιτικούς στόχους της ΕΕ.

Το 2008, η ΕΤΕ συγκέντρωσε περίπου 60 δισ. ευρώ. Λειτουργεί σε μη κερδοσκοπική βάση και δανείζει χρήματα με επιτόκια που πλησιάζουν το κόστος δανεισμού της.

1.2.Υπηρεσίες

- Δάνεια τα οποία χορηγούνται σε βιώσιμα προγράμματα για κεφαλαιουχικές δαπάνες ή σε έργα του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα. Οι αποδέκτες ποικίλλουν. Μπορεί να είναι μεγάλες εταιρείες αλλά και δήμοι ή μικρές επιχειρήσεις.

- Τεχνική βοήθεια, η οποία παρέχεται από ομάδα ειδικών οικονομολόγων, μηχανικών και εμπειρογνομόνων με στόχο τη συμπλήρωση των χρηματοδοτικών μέσων της ΕΤΕ.

- Εγγυήσεις, οι οποίες διατίθενται σε ευρύ φάσμα φορέων, π.χ. τράπεζες, εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης, οργανισμούς εγγύησης, ταμεία αμοιβαίων εγγυήσεων, φορείς ειδικού σκοπού και άλλους.

¹⁰ <http://www.eib.europa.eu/about/strategy/index.htm>

- Επιχειρηματικά κεφάλαια. Οι αιτήσεις για επιχειρηματικά κεφάλαια θα πρέπει να υποβάλλονται απευθείας σε έναν ενδιάμεσο φορέα.

1.3. Δανειοδοτήσεις εντός της ΕΕ

Το 90% περίπου των δανείων διατίθεται σε προγράμματα και σχέδια στο εσωτερικό της ΕΕ.

Η ΕΤΕ έχει τους παρακάτω 6 κύριους στόχους δανειοδότησης οι οποίοι απαριθμούνται στο επιχειρηματικό σχέδιο της τράπεζας:

- Συνοχή και σύγκλιση
- Στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ)
- Περιβαλλοντική βιωσιμότητα
- Εφαρμογή της πρωτοβουλίας "Καινοτομία 2010"
- Ανάπτυξη διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών και ενέργειας
- Βιώσιμη, ανταγωνιστική και ασφαλή ενέργεια

1.4. Δανειοδοτήσεις εκτός της ΕΕ

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων στηρίζει τις πολιτικές της ΕΕ για την ανάπτυξη και τη συνεργασία με χώρες εταίρους.

Οι πολιτικές αυτές περιλαμβάνουν σήμερα τα εξής:

- Νότια και Ανατολική Ευρώπη
- Πολιτική γειτονίας:
 - Χώρες της Μεσογείου που εμπίπτουν στην πολιτική γειτονίας
 - Ρωσία και χώρες της Ανατολικής Ευρώπης που εμπίπτουν στην πολιτική γειτονίας
- Χώρες που εμπίπτουν στην πολιτική ανάπτυξης και συνεργασίας:
 - Αφρική, Καραϊβική, Ειρηνικός και Υπερπόντιες χώρες και εδάφη)
 - Νότια Αφρική
 - Ασία και Λατινική Αμερική

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΑΦΡΙΚΗΣ, ΚΑΡΑΪΒΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΙΚΟΥ (ΑΚΕ)

Συνολικός προϋπολογισμός: 3,7 δισ. ευρώ

Διάρκεια: 2003-2008

Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων–ΕΤΕπ (European Investment Bank–EIB) – Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης–ΕΤΑ (European Development Fund–EDF)

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΑΚΕ (ACP): Δάνεια, εγγυήσεις και κονδύλια για ιδιωτικές επιχειρήσεις στις χώρες ΑΚΕ
Τομείς που αφορά: Γεωργία – Αλιεία – Μεταφορές – Περιβάλλον – Βιομηχανία – Αναπτυξιακή συνεργασία – Οικονομία – Χρηματοοικονομικός τομέας

Ποιοι μπορούν να υποβάλουν αίτηση; Εταιρείες – Μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Περιοχές: Χώρες Αφρικής, Καραϊβικής και Ειρηνικού – Αναπτυσσόμενες χώρες

ΣΤΟΧΟΣ: Υποστήριξη της βραχυπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης ανάπτυξης του ιδιωτικού τομέα στις χώρες ΑΚΕ ή έργων του δημοσίου τομέα, εάν και εφόσον στη διαχείρισή τους συμμετέχει ενεργά ο ιδιωτικός τομέας.

Πρόσθετες πληροφορίες: Η Συμφωνία Κοτονού παρέχει στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) την αρμοδιότητα να παρέχει δανειοδότηση, παράλληλα με τη βοήθεια μέσω ενισχύσεων που παρέχεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο των εθνικών προγραμμάτων αναπτυξιακής βοήθειας. Η ΕΤΕπ μπορεί να παρέχει δάνεια, ίδια κεφάλαια και οιονεί βοήθεια κεφαλαίου. Μπορεί επίσης να παρέχει εγγυήσεις για την υποστήριξη εγχώριων και ξένων ιδιωτικών επενδύσεων. Με βάση τη συμφωνία Κοτονού, η χρηματοοικονομική βοήθεια που είναι διαθέσιμη ανέρχεται συνολικά σε 15,2 δισ. ευρώ για πέντε χρόνια. Από αυτό το ποσό, 11,3 δισ. ευρώ αποτελούν βοήθεια υπό μορφή ενίσχυσης από την Επιτροπή μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ), 2,2 δισ. ευρώ διαχειρίζεται η ΕΤΕπ μέσω της Επενδυτικής Διευκόλυνσης (Investment Facility), η οποία αντικατέστησε τη χρηματοδότηση με κεφάλαια μη εγγυημένης απόδοσης (risk capital finance) που προέβλεπαν οι συμφωνίες Λομέ. Τέλος, η ΕΤΕπ δανείζει ποσό μέχρι και 1,7 δισ. ευρώ από ίδιους πόρους.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

- Στήριξη επενδυτικών έργων για τα οποία δύναται να υπάρξει ορισμός –π.χ. ανάπτυξη έργων από το μηδέν (greenfield developments), επεκτάσεις, ανακαινίσεις, μελέτες σκοπιμότητας ή απόκτηση περιουσιακών στοιχείων που αποδίδουν οριακά οικονομικά οφέλη– ή ευρύτερα τομεακά προγράμματα, τα οποία ανταποκρίνονται στα κριτήρια αρτιότητας από τεχνική (συμπεριλαμβανομένης της διαγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών), περιβαλλοντική, χρηματοοικονομική και οικονομική άποψη

- Ανάπτυξη τοπικών χρηματοοικονομικών θεσμών μέσω του αποκαλούμενου «Γενικού» δανείου (“Global loan”)

- Νέες επενδύσεις και ξένες επενδύσεις

- Privatisation

Επιλέξιμοι τομείς: Στους επιλέξιμους τομείς περιλαμβάνονται οι περισσότεροι τομείς παραγωγής (εμπορική γεωργία, βιομηχανία, βιομηχανία

μεταποίησης γεωργικών προϊόντων, εξόρυξη, τουρισμός, ενέργεια, υποδομή που δημιουργεί εισόδημα και οι σχετιζόμενες υπηρεσίες) και κυρίως ο χρηματοπιστωτικός τομέας. Ορισμένοι τομείς εξαιρούνται (π.χ. εξοπλισμοί, μη αποδεκτά φάρμακα, τζόγος)

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

- Οι δανειζόμενοι μπορεί να ανήκουν στον ιδιωτικό τομέα ή στο δημόσιο τομέα, εφόσον ενεργούν με εμπορικό τρόπο
- Η εταιρεία θα πρέπει να έχει εγκατασταθεί στη χώρα ΑΚΕ, η οποία θα πρέπει να έχει υπογράψει τη Σύμβαση Λομέ.
- Η χρηματοδότηση παρέχεται με μέσο-μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα, με την αρμόζουσα περίοδο χάριτος πριν αρχίσει η αποπληρωμή του κεφαλαίου. Η Τράπεζα δεν παρέχει διευκολύνσεις για το κεφάλαιο λειτουργίας (working capital), ωστόσο το τελευταίο μπορεί να συμπεριληφθεί ως συνιστώσα στο τελικό κόστος του έργου που χρηματοδοτείται.
- Το έργο θα πρέπει να μην μπορεί να χρηματοδοτηθεί επαρκώς από ιδιωτικά κεφάλαια και τοπικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.¹¹

Μέγεθος δανείου: Μακροπρόθεσμα προσωπικά δάνεια (Individual loans) που καλύπτουν έως και 50% του κόστους των έργων παρέχονται απευθείας στους ιδιωτικούς ή δημόσιους φορείς που προωθούν τα έργα όταν το κόστος της επένδυσης υπερβαίνει τα 20-25 εκ. ευρώ.

1.5 Διάρθρωση και οργάνωση

- Μέτοχοι: τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ
- Διοίκηση: λειτουργία και αρμοδιότητες του Συμβουλίου Διοικητών, του Διοικητικού Συμβουλίου, της Ελεγκτικής Επιτροπής και της Διευθύνουσας Επιτροπής
 - Έλεγχος και αξιολόγηση: διασφάλιση της ακεραιότητας και της ορθότητας των δραστηριοτήτων της τράπεζας
 - Οργάνωση: τμήματα υπηρεσιών και μέλη του προσωπικού

2. Βασικά στοιχεία δραστηριότητα το 2010

Οι συνολικές χορηγήσεις της ΕΤΕπ ανήλθαν σε 72 δισ. ευρώ το 2010 —63 δισ. ευρώ στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 9 δισ. ευρώ εκτός ΕΕ.

- Το 2010 η ΕΤΕπ χρηματοδότησε 460 μεγάλα έργα σε 72 χώρες.
- Τα δάνεια για τη στήριξη της δράσης για το κλίμα στην Ευρωπαϊκή Ένωση αυξήθηκαν σημαντικά ανερχόμενα σε 19 δισ. ευρώ, ποσό που

¹¹http://www.aidfunding.mfa.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=61&Itemid=76&limit=1&limitstart=1

αντιστοιχεί στο 30% του συνολικού ύψους των χορηγήσεων της Τράπεζας στο εσωτερικό της ΕΕ.

- Το 2010 η ΕΤΕπ ολοκλήρωσε τη χορήγηση ενός έκτακτου, τριετούς πακέτου στήριξης της οικονομικής ανάκαμψης, το οποίο ανήλθε συνολικά σε 61 δισ. ευρώ —ποσό κατά 11 δισ. ευρώ υψηλότερο από ό,τι είχε αρχικά προβλεφθεί.

- Το 2010 ο Όμιλος ΕΤΕπ συνέβαλε στη χρηματοδότηση 115 000 μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

- Οι χορηγήσεις στις περιφέρειες σύγκλισης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες δέχθηκαν το ισχυρότερο πλήγμα από την οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση, ανήλθαν σε 26 δισ. ευρώ το 2010.

- Η ΕΤΕπ άντλησε 67 δισ. ευρώ από τη διεθνή αγορά ομολόγων.

3. Οι επιχειρησιακές προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ), η οποία ιδρύθηκε με τη συνθήκη της Ρώμης και δημιουργήθηκε το 1958, αποτελεί την τράπεζα μακροπρόθεσμων δανείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ΕΤΕπ συμβάλλει στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και την οικονομική ανάπτυξη των μειονεκτουσών περιφερειών. Το 1994, ιδρύθηκε το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ΕΤαΕ) με στόχο τη στήριξη της ανάπτυξης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) που παρουσιάζουν μεγάλη ανάπτυξη ή/και οι οποίες δραστηριοποιούνται στον τομέα των νέων τεχνολογιών. Η ΕΤΕπ είναι ο κατά πλειοψηφία μέτοχος και έχει την ευθύνη για την οργάνωση των δραστηριοτήτων του ΕΤαΕ. Το 2000, ιδρύθηκε ο Όμιλος ΕΤΕπ, ο οποίος αποτελείται από την ΕΤΕπ και το ΕΤαΕ. Στο πλαίσιο του Ομίλου αυτού, η ΕΤΕπ χορηγεί μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα τραπεζικά δάνεια, ενώ το ΕΤαΕ ειδικεύεται στις πράξεις επιχειρηματικού κεφαλαίου και στην παροχή εγγυήσεων υπέρ των ΜΜΕ.

Τα άρθρα 266 και 267 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας αποτελούν τη νομική βάση του χρηματοπιστωτικού αυτού οργάνου. Νομικό πρόσωπο, η Τράπεζα έχει ως αποστολή να συμβάλει στην ολοκλήρωση, την ισόρροπη ανάπτυξη της κοινής αγοράς και την οικονομική

και κοινωνική συνοχή τόσο με κεφάλαια που εξασφαλίζει στις κεφαλαιαγορές όσο και με ιδίους πόρους. Σκοπός της Τράπεζας δεν είναι η επίτευξη κέρδους αλλά η διευκόλυνση, χάρη στην παρέμβασή της, των δημόσιων και/ή ιδιωτικών επενδύσεων και η προσέλκυση άλλων επενδύσεων γύρω από τα έργα στα οποία παρέχει τη στήριξή της. Αν και μπορεί να διαφέρουν ως προς τη φύση τους, τα έργα αυτά επιδιώκουν έναν από τους ακόλουθους στόχους:

- την ανάπτυξη των μειονεκτουσών περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης·
- τον εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων και τη δημιουργία νέων δραστηριοτήτων που δεν είναι δυνατόν να καλυφθούν εξ ολοκλήρου με εθνικά χρηματοδοτικά μέσα·
- τη στήριξη επενδύσεων σε έργα υποδομής κοινοτικού ενδιαφέροντος, οι οποίες λόγω του μεγέθους ή της φύσης τους, δεν μπορούν να χρηματοδοτηθούν από ένα μόνο κράτος μέλος.

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων αποτελείται από τα κράτη μέλη που συμμετέχουν στο κεφάλαιό της. Από την 1η Ιανουαρίου 2007, το κεφάλαιο της Τράπεζας ανέρχεται σε 164,8 δισ. ευρώ με την προσχώρηση της Ρουμανίας και της Βουλγαρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η κατανομή των εθνικών εισφορών στο κεφάλαιο της Τράπεζας έχει ως εξής :

Κράτη μέλη	Εγγεγραμμένο κεφάλαιο (σε ευρώ)	Ποσοστό επί του συνόλου
Γερμανία	26 649 532 500	16,2%
Γαλλία	26 649 532 500	16,2%
Ιταλία	26 649 532 500	16,2%
Ηνωμένο Βασίλειο	26 649 532 500	16,2%
Ισπανία	15 989 719 500	9,7%
Βέλγιο	7 387 065 000	4,5%
Κάτω Χώρες	7 387 065 000	4,5%
Σουηδία	4 900 585 500	3,0%
Δανία	3 740 283 000	2,3%
Αυστρία	3 666 973 500	2,2%

Κράτη μέλη	Εγγεγραμμένο κεφάλαιο (σε ευρώ)	Ποσοστό επί του συνόλου
Πολωνία	3 411 263 500	2,1%
Φινλανδία	2 106 816 000	1,3%
Ελλάδα	2 003 725 500	1,2%
Πορτογαλία	1 291 287 000	0,8%
Τσεχική Δημοκρατία	1 258 785 500	0,8%
Ουγγαρία	1 190 868 500	0,7%
Ιρλανδία	935 070 000	0,6%
Ρουμανία	863 514 500	0,5%
Σλοβακία	428 490 500	0,3%
Σλοβενία	397 815 000	0,2%
Βουλγαρία	290 917 500	0,2%
Λιθουανία	249 617 500	0,2%
Λουξεμβούργο	187 015 500	0,1%
Κύπρος	183 382 000	0,1%
Λεττονία	152 335 000	0,1%
Εσθονία	117 640 000	0,1%
Μάλτα	69 804 000	0,0%
ΣΥΝΟΛΟ	164 808 169 000	100,0%

Το 2006 οι παρεμβάσεις της ΕΤΕπ ανήλθαν σε 45,8 δισ. ευρώ. Η γεωγραφική κατανομή του ποσού αυτού έχει ως εξής:

- 39,8 δισ. ευρώ (87% του συνόλου) στα κράτη μέλη.
- 3,2 δισ. ευρώ στις χώρες της διεύρυνσης [Κροατία, Τουρκία, χώρες των Βαλκανίων - Αλβανία, Σερβία και Μαυροβούνιο, Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (ΠΓΔΜ) και Βοσνία-Ερζεγοβίνη].
- 1,4 δισ. ευρώ στις μεσογειακές χώρες εταίρους.

- 0,8 δισ. ευρώ στις χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ), συμπεριλαμβανομένης της Νότιας Αφρικής·

- 0,5 δισ. ευρώ στις χώρες της Λατινικής Αμερικής και της Ασίας.

Η ΕΤΕπ στο σχέδιο δραστηριοτήτων της καθορίζει τη μεσοπρόθεσμη πολιτική της και ορίζει επιχειρησιακές προτεραιότητες αναφορικά με τους στόχους που της έχουν ανατεθεί από τους διοικητές της. Για την περίοδο 2007-2009, η δανειοδοτική δραστηριότητα προσανατολίζεται σύμφωνα με έξι προτεραιότητες:

- συνοχή και σύγκλιση ·
- υποστήριξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) ·
- περιβαλλοντική βιωσιμότητα
- υλοποίηση της πρωτοβουλίας «Καινοτομία 2010» (i2i)
- ανάπτυξη των διευρωπαϊκών δικτύων (ΔΕΔ) μεταφορών και ενέργειας ·
- προαγωγή ασφαλούς, ανταγωνιστικής και βιώσιμης ενέργειας

4. Η οικονομική και κοινωνική συνοχή στη διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση

Η ανάπτυξη των μειονεκτουσών περιοχών αποτελεί την πρώτη προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων. Κατά το 2006, η ΕΤΕπ διέθεσε πάνω από 20 δισ. ευρώ για έργα που εκτελούνται στις περιφέρειες σύγκλισης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες λαμβάνουν στήριξη από τα Διαρθρωτικά Ταμεία.

Η Τράπεζα συμπληρώνει με τον τρόπο αυτό τη δράση της Επιτροπής για την επίτευξη της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής μέσω της δημιουργίας πλούτου και θέσεων απασχόλησης. Σε συνδυασμό με τον προγραμματισμό των παρεμβάσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων, η Τράπεζα συγχρηματοδοτεί επίσης προγράμματα προτεραιότητας στον τομέα της περιφερειακής ανάπτυξης. Τον Ιανουάριο 2000, η Τράπεζα υπέγραψε συμφωνία εταιρικής σχέσης με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία ενισχύει τη συμμετοχή της ΕΤΕπ στην τεχνική και χρηματοοικονομική αξιολόγηση έργων.

Τα κυριότερα χρηματοδοτούμενα έργα είναι:

- τα έργα υποδομής στον τομέα των επικοινωνιών, τα οποία προωθούν την ανάπτυξη και τη δημιουργία δραστηριοτήτων·
- τα έργα που συνδέονται με την προστασία του περιβάλλοντος·
- η βελτίωση της ποιότητας ζωής: αστική ανάπτυξη, ανάπτυξη των συγκοινωνιών, κατασκευή και εκσυγχρονισμός υγειονομικών υποδομών·
- η επέκταση, ο εκσυγχρονισμός ή η εγκατάσταση εταιρειών παροχής υπηρεσιών και βιομηχανικών επιχειρήσεων·
- η προσαρμογή του βιομηχανικού ιστού λόγω του διεθνούς ανταγωνισμού·
- η προαγωγή του έμφυχου δυναμικού (υγεία, εκπαίδευση και κοινωνικές υπηρεσίες).

Η ΕΤΕπ συγχρηματοδοτεί συγκεκριμένα έργα που εκτελούνται στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Η Τράπεζα εξακριβώνει την τεχνική, οικονομική και χρηματοδοτική βιωσιμότητα των έργων και επίσης ότι τα έργα αυτά είναι σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία, ιδίως στον τομέα του περιβάλλοντος. Η ΕΤΕπ στηρίζει τις άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ) που υλοποιούνται από ευρωπαϊκές εταιρείες και χορηγεί συνολικά δάνεια σε εμπορικές τοπικές τράπεζες που βοηθούν τις επιχειρήσεις στην ανάπτυξή τους. Η Τράπεζα συμμετέχει κατά κανόνα στη χρηματοδότηση σε ποσοστό έως και 50% του συνολικού κόστους του έργου. Οι μη επιστρεφόμενες επιδοτήσεις των κοινοτικών προγραμμάτων δύνανται να συμπληρώνουν τη χρηματοδότηση.

Υλοποίηση της πρωτοβουλίας «Καινοτομία 2010»

Η ΕΤΕπ συμμετέχει στην υλοποίηση της «στρατηγικής της Λισσαβόνας», την οποία καθόρισε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας τον Μάρτιο 2000 και στόχος της οποίας είναι να γίνει η Ευρώπη μια οικονομία της γνώσης. Από την έναρξη της πρωτοβουλίας «Καινοτομία 2000» η ΕΤΕπ έχει ήδη εγκρίνει δάνεια 45,7 δισ. ευρώ. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων υποστηρίζει επίσης την πρωτοβουλία i2i μέσω συμμετοχών του σε κεφάλαια υψηλού επιχειρηματικού κινδύνου. Κατά το 2006, δάνεια 10,9 δισ. ευρώ υπογράφηκαν στους τρεις τομείς που αφορά η πρωτοβουλία: την καινοτομία και την έρευνα και ανάπτυξη (6,7 δισ.), την εκπαίδευση και την κατάρτιση (2 δισ.), τη δημιουργία και τη διάδοση τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας (1,7 δισ.).

Οι ενέργειες βάσει της πρωτοβουλίας «Καινοτομία 2010» επικεντρώνονται σε τέσσερις μεγάλους τομείς:

- την έρευνα, την ανάπτυξη και την καινοτομία. Η ΕΤΕπ στηρίζει δημόσια και/ή ιδιωτικά προγράμματα έρευνας και τα κέντρα αριστείας που διευκολύνουν την πρόσβαση των ΜΜΕ και των μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεων σε προγράμματα έρευνας.

- την ανάπτυξη των καινοτόμων ΜΜΕ και του επιχειρηματικού πνεύματος. Η ΕΤΕπ ενθαρρύνει τη χρησιμοποίηση του επιχειρηματικού κεφαλαίου μέσω του ΕΤαΕ.

- την κατάρτιση του ανθρώπινου κεφαλαίου. Οι παρεμβάσεις προτεραιότητας αφορούν τη μηχανοργάνωση των πανεπιστημίων ή των ιδρυμάτων ανώτερης εκπαίδευσης και τη χορήγηση δανείων σε κέντρα παροχής κατάρτισης.

- τα δίκτυα τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας. Η Τράπεζα συγχρηματοδοτεί τα διευρωπαϊκά δίκτυα ευρείας ζώνης και πολυμέσων καθώς και τις υλικές ή εικονικές υποδομές τοπικής πρόσβασης στα δίκτυα αυτά. Υποστηρίζει επίσης την παραγωγή και τη διανομή ευρωπαϊκών οπτικοακουστικών έργων. Η πρωτοβουλία «i2i οπτικοακουστικά» συντονίζεται με το πρόγραμμα MEDIA Plus της Επιτροπής.

5. Η ανάπτυξη των διευρωπαϊκών δικτύων

Η ΕΤΕπ προσφέρει επίσης σημαντική υποστήριξη στη χρηματοδότηση των διευρωπαϊκών δικτύων (ΔΕΔ). Κατά τη διάρκεια της περιόδου 1993-2006, δάνεισε 72,6 δισ. ευρώ για τα ΔΕΔ μεταφορών και 8,3 δισ. για τα ΔΕΔ ενέργειας. Κατά το 2006, η δραστηριότητα της Τράπεζας υπέρ των διευρωπαϊκών δικτύων (ΔΕΔ) και των διαδρόμων αντιπροσώπευε 8,4 δισ. στην Ένωση.

Η ΕΤΕπ έχει συμμετάσχει ενεργά στην εκπόνηση της ευρωπαϊκής δράσης για την ανάπτυξη που εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Δεκέμβριο του 2003. Η πρωτοβουλία αυτή αποβλέπει στην ενίσχυση του δυναμικού μακροπρόθεσμης ανάπτυξης της Ευρώπης μέσω της αύξησης των επενδύσεων ΔΕΔ καθώς και των επενδύσεων στους τομείς της καινοτομίας

και της έρευνας και ανάπτυξης. Ως στήριξη της ευρωπαϊκής δράσης για την ανάπτυξη, η Τράπεζα δημιούργησε ένα νέο επενδυτικό μέσο ΔΕΔ με σκοπό την επένδυση 75 δισ. ευρώ στον εν λόγω τομέα από το 2004 έως το 2013.

Η προστασία και η βελτίωση του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένων των κλιματικών αλλαγών και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας

Κατά το 2006, τα μεμονωμένα δάνεια που χορηγήθηκαν από την ΕΤΕπ για την προστασία του περιβάλλοντος αντιπροσώπευαν το ένα τρίτο των συνολικών μεμονωμένων δανειοδοτήσεων της, ήτοι 9,6 δισ. στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η ΕΤΕπ υποστηρίζει επενδύσεις υπέρ του περιβάλλοντος με άξονες:

- το αστικό περιβάλλον, με ποσό 4,1 δισ.·
- την επεξεργασία υδάτων και τη μείωση της ρύπανσης, με ποσό 2,3 δισ.·
- την πρόληψη των κλιματικών αλλαγών (ενεργειακή απόδοση και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας), με ποσό 2,2 δισ.·
- την οικολογική αποτελεσματικότητα και τη διαχείριση αποβλήτων, με ποσό 624 εκατ.

Ανεξαρτήτως της φύσης τους, όλα τα στηριζόμενα έργα υπόκεινται προηγουμένως σε εκτίμηση των περιβαλλοντικών κινδύνων. Η Τράπεζα προσπαθεί να εξασφαλίζει ότι όλα τα έργα που χρηματοδοτεί:

- συμβάλλουν στην προώθηση της πολιτικής της ΕΕ σε θέματα περιβάλλοντος·
- τηρούν την κοινοτική νομοθεσία σε θέματα περιβάλλοντος στις χώρες της ΕΕ καθώς και στις χώρες που έχουν προσχωρήσει και τις χώρες υπό ένταξη·
- τηρούν την κοινοτική νομοθεσία σε θέματα περιβάλλοντος, σε συνάρτηση με την τοπική κατάσταση, σε όλες τις άλλες χώρες στις οποίες δραστηριοποιείται·
- ανταποκρίνονται, κατά περίπτωση, στις απαιτήσεις της οδηγίας της ΕΕ που αφορά την αξιολόγηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον
- εφαρμόζουν τις «βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές» ανάλογα με τις περιστάσεις·

- εφαρμόζουν ορθές πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης, όπως π.χ. η διάδοση πληροφοριών σχετικά με το περιβάλλον.

Στις χώρες της σημερινής Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι χρηματοδοτήσεις της ΕΤΕπ σε αυτό τον τομέα δραστηριοτήτων αφορούν:

- το αστικό περιβάλλον: τα δίκτυα αστικών συγκοινωνιών (τραμ, μετρό), την αστική ανάπτυξη (κοινωνική στέγη, προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς)-

- το ύδωρ και την εξυγίανση, τη βελτίωση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα-

- την εξοικονόμηση ενέργειας, την ενεργειακή υποκατάσταση-

- έργα επεξεργασίας στερεών και επικίνδυνων αποβλήτων.

Σε ό,τι αφορά τις κλιματικές αλλαγές, η ΕΤΕπ ανέλαβε τρεις πρωτοβουλίες:

- το μηχανισμό χρηματοδότησης σχετικά με τις κλιματικές αλλαγές (MFCC), ο οποίος με προϋπολογισμό 500 εκατ. ευρώ πρέπει να υποστηρίξει τα μέτρα που προορίζονται να ελέγξουν τις κλιματικές αλλαγές, τα οποία εφαρμόζονται από τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις που συμμετέχουν στο κοινοτικό πρόγραμμα ανταλλαγής ποσοστώσεων εκπομπών, το οποίο τέθηκε σε ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2005-

- το μηχανισμό τεχνικής συνδρομής σχετικά με τις κλιματικές αλλαγές (MATCC), με προϋπολογισμό 10 εκατ. ευρώ, ο οποίος θα επιτρέψει την υπό όρους παροχή μη επιστρεφόμενων χρηματοδοτήσεων-

- το πανευρωπαϊκό ταμείο άνθρακα (FCPE), που επιτρέπει την ανταλλαγή πιστώσεων άνθρακα και η λεπτομερειακή τελική μορφή του οποίου αποτελεί τη στιγμή αυτή αντικείμενο συζητήσεων μεταξύ της ΕΤΕπ και της Παγκόσμιας Τράπεζας.

Η υποστήριξη στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις καθώς και στις επιχειρήσεις μεσαίου μεγέθους

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων παρέχει χρηματοδοτήσεις σε μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη βάση προς τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) μέσω κονδυλίων πιστώσεων που χορηγούνται σε ενδιάμεσους - τράπεζες ή άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα - που χρησιμοποιούν το προϊόν αυτών για την υποστήριξη επενδυτικών σχεδίων

περιορισμένου μεγέθους που εφαρμόζονται, σε μεγάλο ποσοστό, από ΜΜΕ με λιγότερους από 250 μισθωτούς. Κατά το 2006, τα συνολικά δάνεια στην ΕΕ έφθασαν τα 11,3 δισ. ευρώ, από τα οποία περισσότερα από τα μισά προορίζονταν για τις ΜΜΕ.

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ΕΤαΕ), από πλευράς του, υποστηρίζει τις ΜΜΕ είτε απευθείας, προμηθεύοντάς τους ίδια κεφάλαια μέσω χρηματοδοτήσεων σε κεφάλαιο υψηλού επιχειρηματικού κινδύνου, είτε έμμεσα, εγγυώμενο τα χαρτοφυλάκια δανείων προς τις ΜΜΕ που κατέχουν χρηματοοικονομικά ιδρύματα ή δημόσιοι οργανισμοί εγγυήσεων.

Προαγωγή μιας ασφαλούς, ανταγωνιστικής και βιώσιμης ενέργειας

Για να στηρίξει τους ενεργειακούς σκοπούς της ΕΕ η ΕΤΕπ έχει ορίσει νέους στόχους προς επίτευξη:

- ένα συνολικό ετήσιο ποσό της τάξης των 4 δισ. ευρώ για σχέδια που αφορούν έναν τουλάχιστο από τους ακόλουθους πέντε τομείς προτεραιότητας·
- έναν δευτερεύοντα ετήσιο στόχο 600 έως 800 εκατ. ευρώ για σχέδια σχετικά με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, με το 50% των δανείων αυτών, όπως ήδη συμβαίνει σήμερα, αφιερωμένο στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας μέσω σχεδίων που κάνουν χρήση τεχνολογιών βασισμένων στις ανανεώσιμες μορφές ενέργειας.

Η ΕΤΕπ θα επικεντρώσει την δράση της σε πέντε τομείς προτεραιότητας:

- ανανεώσιμες μορφές ενέργειας·
- ενεργειακή απόδοση·
- έρευνα-ανάπτυξη και καινοτομία·
- διαφοροποίηση και ασφάλεια του εσωτερικού ανεφοδιασμού·
- ασφάλεια του εξωτερικού ανεφοδιασμού και οικονομική ανάπτυξη.

Κατά το 2006, η ΕΤΕπ υπέγραψε δάνεια για σύνολο περίπου 3 δισ. ευρώ υπέρ σχεδίων που πραγματοποιούνται εντός της ΕΕ στον τομέα της ενέργειας. Εκτός της ΕΕ, 1 δισ. ευρώ διατέθηκε σε ενεργειακά έργα, στην

Τουρκία, στις μεσογειακές χώρες εταίρους και στις χώρες της ζώνης Αφρικής-Καραϊβικής-Ειρηνικού.

Η υποστήριξη στις κοινοτικές πολιτικές βοήθειας για την ανάπτυξη και τη συνεργασία

Η Τράπεζα είναι επίσης παρούσα στις χώρες της διεύρυνσης [Κροατία, Τουρκία, χώρες των Βαλκανίων - Αλβανία, Σερβία και Μαυροβούνιο, Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (ΠΓΔΜ) και Βοσνία-Ερζεγοβίνη] όπου προσφέρει την υποστήριξή της κυρίως για την ανοικοδόμηση και την τεχνική αποκατάσταση δικτύων υποδομής στον τομέα των μεταφορών, της ενέργειας και του περιβάλλοντος.

Επί 30 και πλέον χρόνια, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων στηρίζει την οικονομία των χωρών εταίρων της λεκάνης της Μεσογείου. Διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην υλοποίηση της ευρωμεσογειακής εταιρικής σχέσης που εγκαινιάστηκε στο πλαίσιο της διαδικασίας της Βαρκελώνης το 1995. Το 2002, η Τράπεζα ξεκίνησε μια νέα πρωτοβουλία σε συνεργασία με τις ενδιαφερόμενες χώρες: τη διευκόλυνση για ευρωμεσογειακές επενδύσεις και εταιρικές σχέσεις (FEMIP)

Κατά το 2006, τα δάνεια βάσει της FEMIP ανήλθαν σε 1,4 δισ. ευρώ. Η FEMIP αποτελεί σημαντική εξέλιξη στη χρηματοδοτική και οικονομική συνεργασία της Ένωσης, στο βαθμό που εμπλέκει περισσότερο τους μεσογειακούς εταίρους στην υλοποίησή της. Η FEMIP δίνει κυρίως έμφαση στις ενέργειες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη της δραστηριότητας του ιδιωτικού τομέα στην περιφέρεια και κατά συνέπεια δύνανται να υποστηρίξουν την ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Η οικονομική υποστήριξη που προσφέρει έχει κατά συνέπεια ως άξονα τα σχέδια του ιδιωτικού τομέα αλλά επίσης σχέδια του δημόσιου τομέα που συμβάλλουν στη δημιουργία ευνοϊκού κλίματος για την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα.

Τα σχέδια που μπορούν να διεκδικήσουν χρηματοδότηση από τη FEMIP υπάγονται στους ακόλουθους επιλέξιμους τομείς:

- ενέργεια - παραγωγή, μεταφορά και διανομή ηλεκτρισμού, μεταφορά και διανομή φυσικού αερίου, ανανεώσιμες μορφές ενέργειας·

- μεταφορές και τηλεπικοινωνίες - αερολιμένες, εναέριες μεταφορές, έλεγχος της εναέριας κυκλοφορίας, οδοί και αυτοκινητόδρομοι, λιμάνια, γέφυρες, τηλεπικοινωνίες·
- περιβάλλον - ανεφοδιασμός σε ύδρευση και εξυγίανση, συλλογή και επεξεργασία λυμάτων, απομάκρυνση και επεξεργασία στερεών αποβλήτων, περιορισμός της ρύπανσης, άρδευση·
- ανθρώπινο και κοινωνικό κεφάλαιο - ανέγερση και εξοπλισμός νοσοκομείων, κλινικών και κέντρων περίθαλψης, ανέγερση και εξοπλισμός σχολείων, ιδρυμάτων τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης, επιδοτούμενες κατοικίες·
- βιομηχανία, τουρισμός και υπηρεσίες - βιομηχανία, αγροεπισιτιστικός τομέας, μεγάλα έργα καθώς και άλλα μικρού μεγέθους (επενδύσεις πραγματοποιούμενες από ΜΜΕ).

6. Η Παρουσία της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων στην Ελλάδα

Ενεργειακά έργα στη χώρα μας σκοπεύει να χρηματοδοτήσει η **Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων**. Δίνεται στην πράσινη ενέργεια και στα πλαίσια αυτά εντάσσεται και η κατασκευή αγωγού παροχής φυσικού αερίου στην μονάδα παραγωγής ηλεκτρισμού της **ΔΕΗ** στην Μεγαλόπολη.

Στην παραγωγή ενέργειας περιλαμβάνονται και **ΑΠΕ**-αιολικά και φωτοβολταϊκά πάρκα, όπως μεταξύ άλλων το πάρκο της ΔΕΗ στην Κοζάνη. Για τις ΑΠΕ εξετάζεται και η υποθαλάσσια σύνδεση των Κυκλάδων με το δίκτυο της Κεντρικής Ελλάδας.

Ειδικά για τα νησιά του Αιγαίου εξετάζεται και **παροχή τεχνικής βοήθειας** σε πέντε νησιά σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση μέσω επιδοτήσεων από το πρόγραμμα ELENA.

Παράλληλα θα ενισχυθεί ένα ευρύ **φάσμα μικρότερων έργων υποδομής** που πραγματοποιούνται εν μέρει μέσω ΣΔΙΤ, στους τομείς:

1. παιδείας-σχολεία σε Αττική, Κεντρική Μακεδονία και Κρήτη,
2. περιβάλλοντος-διαχείριση αποβλήτων σε Δυτική Μακεδονία και Θεσσαλονίκη,

3. δημόσιας διοίκησης-δικαστικές κτιριακές εγκαταστάσεις σε Πάτρα και Ηράκλειο,

4. ενέργειας- μικρότερης κλίμακας έργα ΑΠΕ

Σε ό,τι αφορά το 2010, οι **χορηγήσεις της ΕΤΕπ στην Ελλάδα** ανήλθαν στο ιστορικά υψηλό επίπεδο των 3,2 δισ. ευρώ, έναντι 1,6 δισ. ευρώ το 2009, 1,2 δισ. ευρώ το 2008, και 755 εκατ. το 2007.¹²

7. «Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΔΙΝΕΙ ΨΗΦΟ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ»

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων ενέκρινε τη σύναψη χρηματοδοτικού πρωτοκόλλου συνεργασίας με το Δήμο Κομοτηνής ύψους 15 εκ ευρώ. Το συγκριμένο επενδυτικό έργο, ύψους 53,5 εκ ευρώ είναι καθοριστικής σημασίας για το Δήμο.

Αναλυτικότερα η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) ενέκρινε την χρηματοδότηση των έργων υποδομών του Δήμου Κομοτηνής με τη μορφή σύναψης χρηματοδοτικού πρωτοκόλλου. Προβλέπεται η χρηματοδότηση του Δήμου μέχρι του ποσού των 15 εκ ευρώ, για τη χρηματοδότηση συγκεκριμένων έργων με τη σύναψη δανείων κατά περίπτωση. Η διάρκεια του δανείου είναι 25 έτη, με περίοδο χάριτος 6 έτη και με επιτόκιο το βασικό

¹² <http://www.econews.gr/2011/03/01/europaiki-trapeza-ependyseon/>

επιτόκιο της ΕΤΕ δηλαδή εάν σήμερα εκταμιεύαμε με επιτόκιο 2,7%. Ο Δήμος Κομοτηνής θα υποβάλλει αναλυτικό αίτημα χρηματοδότησης έργου, για κάθε έργο που ενδιαφέρεται και μετά την έγκριση της ΕΤΕπ, θα συνομολογείται σχετική δανειακή σύμβαση.

Πρόκειται για μια μεγάλη επιτυχία. Πρώτον γιατί την ώρα που τα δημοσιονομικά της χώρας έχουν καταρρεύσει και ουδείς την δανείζει, την ώρα που πολλοί Δήμοι έχουν καταρρεύσει οικονομικά ή ταλανίζονται από κακοδιαχείριση και χρέη, η έγκριση της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων με την παροχή δυνατότητας δανεισμού, και μάλιστα σε ανταποδοτικά έργα που δεν θα επιβαρύνουν τον πολίτη, με επιτόκιο 2,7 εν μέσω αυτού του οικονομικού περιβάλλοντος σημαίνει ότι ο Δήμος Κομοτηνής διαχειριστικά και διοικητικά είναι άρτιος οικονομικά διάφανος και βιώσιμος.

Το επενδυτικό σχέδιο περιλαμβάνει έργα πνοής, μερικά εκ των οποίων έχουν δρομολογηθεί και θα αντικατασταθούν, όπως το Parking Νομαρχίας, η ανέγερση νέας Δημοτικής Αγοράς με υπόγειο Parking, το Parking Εσπερινού και η αξιοποίηση του κτιρίου της Πυροσβεστικής κλπ.

Πρέπει να σημειωθεί ότι πρόσφατα η ελληνική κυβέρνηση άρχισε την προετοιμασία της σύναψης χρηματοδοτικού πρωτοκόλλου συνεργασίας με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων ύψους 240 εκ ευρώ με στόχο την προώθηση μέσω των ΟΤΑ έργων και επενδυτικών σχεδίων από την άνοιξη του 2011.¹³

¹³ <http://www.komotini.gr/fullNews.php?nid=565>

Κεφάλαιο 3^ο

Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων

1. Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων συστήθηκε το 1994 για την παροχή βοήθειας στις μικρές επιχειρήσεις. Πλειοψηφικός μέτοχος του Ταμείου είναι η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, με την οποία αποτελούν τον «όμιλο ΕΤΕΠ»

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων παρέχει επιχειρηματικό κεφάλαιο στις μικρές εταιρίες (ΜΜΕ), ιδίως στις νέες εταιρίες και στις επιχειρήσεις τεχνολογικού προσανατολισμού. Παρέχει εγγυήσεις σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (όπως τράπεζες) για την κάλυψη των δανείων τους προς τις ΜΜΕ.

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων δεν είναι πιστωτικό ίδρυμα: δεν χορηγεί δάνεια και επιδοτήσεις σε επιχειρήσεις, ούτε επενδύει άμεσα σε εταιρίες. Αντίθετα λειτουργεί μέσω τραπεζών και άλλων χρηματοπιστωτικών ενδιαμέσων. Χρησιμοποιεί είτε δικούς του πόρους είτε τους πόρους που του έχουν εμπιστευθεί η ΕΤΕΠ ή η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το Ταμείο δραστηριοποιείται στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και στην Κροατία, την Τουρκία και σε τρεις χώρες της ΕΖΕΣ (Ισλανδία, Λιχτενστάιν και Νορβηγία).

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ΕΤΕ) είναι χρηματοδοτικός οργανισμός, ο οποίος ιδρύθηκε ως κοινοπραξία της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπό την εκπροσώπηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων, ιδιωτικών και δημοσίων, από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Στόχος του ΕΤΕ είναι η υποστήριξη της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης με την προώθηση βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων επενδύσεων σε δυο ουσιαστικά πεδία ανάπτυξης της ευρωπαϊκής οικονομίας, τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα (TENs) και τις Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις. Το ΕΤΕ δεν δανείζει χρήματα ούτε χορηγεί επιδοτήσεις ή επιχορηγήσεις, όπως η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, προσφέρει όμως εγγυήσεις επί επενδυτικών δανείων και χρηματοδοτεί κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου.

Η βοήθεια δίδεται για τη χρηματοδότηση ευρωπαϊκών έργων υποδομής υπό τη μορφή άμεσων εγγυήσεων για πιστωτικά χρέη στους εξής τομείς:

- Τηλεπικοινωνίες
- Μεταφορές
- Ενέργεια
- Ανάπτυξη των ΜΜΕ

Το ΕΤΕ συνδράμει, επίσης, στην ανάπτυξη μικρότερων επιχειρήσεων με την παροχή εγγυήσεων για πιστωτικά χρέη σ' ένα πλήθος χρηματοπιστωτικών ενδιαμέσων. Η παροχή εγγυήσεων από το ΕΤΕ πραγματοποιείται βάσει του εμπορικού κριτηρίου και μόνο ως συμπλήρωμα του τραπεζικού τομέα, με τον οποίον μοιράζεται τον χρηματοδοτικό κίνδυνο. Τα πιστωτικά ιδρύματα που δρουν ως ενδιάμεσοι κατανέμουν τα κεφάλαια στα σχετικά έργα με τόκο 20% σύμφωνα με την ιδιότητα του ΕΤΕ ως Πολυμερούς Τράπεζας Ανάπτυξης, βάσει της οδηγίας της ΕΕ για το ποσοστό φερεγγυότητας. Επιπροσθέτως, γίνονται επενδύσεις σε εξειδικευμένα κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου, τα οποία προσφέρουν κοινές μετοχές και άλλες μορφές συμμετοχικού κεφαλαίου στις ΜΜΕ. Όλες οι δραστηριότητες του ΕΤΕ γίνονται με βάση τα εμπορικά κριτήρια και την προσδοκία ότι η ανταπόδοση θα ευθυγραμμίζεται με το προφίλ της επένδυσης.

1.1. Δομή του ΕΤΕ

Το ΕΤΕ διαθέτει Εποπτικό Συμβούλιο, το οποίο αποτελείται από επτά μέλη, εκ των οποίων δύο εκπροσωπούν την Επιτροπή, τρία μέλη την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και δύο μέλη τα χρηματοδοτικά ιδρύματα των κρατών μελών. Η διαχείριση του Ταμείου πραγματοποιείται από τριμελή Χρηματοδοτική Επιτροπή, με τριμερή εκπροσώπηση.

1.2. Η αναμόρφωση του ΕΤΕ

Το σώμα Διοικητικών της ΕΤΕπ αποφάσισε την αναμόρφωση του ΕΤΕ έτσι ώστε να το καταστήσουν εξειδικευμένο όργανο της ΕΤΕπ σχετικά με τα κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου. Με την πραγματοποιηθείσα αναμόρφωση η ΕΤΕπ κατέστη κύριος μέτοχος του ΕΤΕ με μερίδιο άνω του 50%. Η συγκέντρωση όλων των δραστηριοτήτων επιχειρηματικού κινδύνου στο ΕΤΕ

θα αυξήσει την χρηματοδοτική και λειτουργική αποδοτικότητα του τελευταίου και θα καταστήσει δυνατή την ανάληψη επιχειρήσεων σε έναν τομέα που απαιτεί υψηλή εξειδίκευση. Η αναμόρφωση υποβλήθηκε προς έγκριση και εγκρίθηκε στη Γενική Συνέλευση του ΕΤΕ στις 19 Ιουνίου 2000.

2. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΡΓΩΝ ΥΠΟΔΟΜΗΣ

Στον τομέα των μεγάλων έργων υποδομής το ΕΤΕ στοχεύει στη:

- συνεισφορά στην χρηματοδότηση νέων κεφαλαιουχικών δαπανών για την ενέργεια, τις τηλεπικοινωνίες και τις μεταφορές
- στήριξη των υποδομών στον τομέα των διευρωπαϊκών δικτύων
- παροχή εγγυήσεων για κάθε μορφή πίστωσης: δάνεια, τίτλοι μετοχών ή χρεογράφων, χρονομίσθωση κ.α.
- κάλυψη ευρέος φάσματος κινδύνων
- ανάπτυξη με μακροπρόθεσμη προοπτική: το ΕΤΕ επιτρέπει μεγάλες περιόδους ωρίμανσης όπως και περιόδους χάριτος, προκειμένου να επιτευχθεί η αναμενόμενη ταμειακή ροή των προγραμμάτων
- εφαρμογή όρων ανταγωνιστικότητας της αγοράς: το ΕΤΕ εφαρμόζει αμοιβές για την παροχή εγγυήσεων ανάλογα με το βαθμό έκθεσης στον επιχειρηματικό κίνδυνο.

Πριν από την παροχή εγγυήσεων, το ΕΤΕ πραγματοποιεί ανεξάρτητες και λεπτομερείς εκτιμήσεις των προτάσεων. Με δεδομένο ότι κάθε ένα από τα σχέδια για έργα υποδομής έχει τα δικά του ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, το ΕΤΕ προωθεί λύσεις συμμετοχής στον κίνδυνο πρωτοποριακές και προσαρμοσμένες σε κάθε ξεχωριστή περίπτωση. Για την προώθηση προτάσεων στον τομέα των υποδομών, πέρα από τη στενή συνεργασία με τους μετόχους του, το ΕΤΕ δέχεται προτάσεις από τον ευρύτερο τραπεζικό τομέα, την επενδυτική κοινότητα και τις δημόσιες αρχές για τη διερεύνηση πιθανών συνεργασιών για την πραγματοποίηση σχεδίων.

Μετά από την πρώτη επαφή, το ΕΤΕ διορίζει ομάδα ειδικών, η οποία πραγματοποιεί εκτίμηση του σχεδίου σε τρία επίπεδα: τεχνικό, οικονομικό και χρηματοδοτικό. Παρά το γεγονός ότι το ΕΤΕ παρέχει μόνο εγγυήσεις, από χρηματοδοτικής απόψεως, συμμετέχει ενεργά σε όλες τις φάσεις του σχεδίου

παρέχοντας πρακτικές συμβουλές για την επιτυχή πραγματοποίηση του σχεδίου.

3. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΜΜΕ

Οι ειδικότεροι στόχοι του ΕΤΕ στον τομέα των ΜΜΕ είναι:

- η στήριξη της ανάπτυξης των ΜΜΕ
- η δραστηριοποίηση σε πανευρωπαϊκό επίπεδο
- η παροχή χαρτοφυλακίου εγγυήσεων σε ενδιαμέσους που ασχολούνται με τη χρηματοδότηση των ΜΜΕ (τράπεζες, εταιρίες leasing, εγγυητικά ιδρύματα κα)
- η εφαρμογή κανόνων συμμετοχής στον κίνδυνο
- η δημιουργία εγγυητικών προϊόντων που μειώνουν την έκθεση των ενδιαμέσων στον επιχειρηματικό κίνδυνο
- η τιμολόγηση των εγγυητικών δραστηριοτήτων βάσει του βαθμού έκθεσης στον επιχειρηματικό κίνδυνο

Στον τομέα των ΜΜΕ, το Ταμείο έχει αναπτύξει διάφορους τύπους εγγυητικών προϊόντων, όπως:

- ασφάλιση πιστώσεων
- εγγυήσεις για δάνεια χορηγούμενα από φορείς ειδικευμένους στη χρηματοδότηση ΜΜΕ
- εγγυήσεις για ακάλυπτα δάνεια και δάνεια χωρίς εμπράγματα εξασφαλίσεις
- εγγυήσεις χρεωγραφοποιημένων περιουσιακών στοιχείων
- συμμετοχές στο μετοχικό κεφάλαιο εταιριών παροχής επιχειρηματικών κεφαλαίων (venture capital)

Το ΕΤΕ, εκτός από την παροχή εγγυήσεων με ίδια ανάληψη του κινδύνου, διαχειρίζεται εγγυητικές διευκολύνσεις και εκ μέρους τρίτων. Οι συναλλαγές περιλαμβάνουν:

- ασφάλιση της πίστωσης
- αντεγγυήσεις
- βελτίωση της πίστωσης

Διαδικασία δημιουργίας χαρτοφυλακίου εγγυήσεων

Η δημιουργία ενός χαρτοφυλακίου εγγυήσεων ξεκινά είτε κατόπιν πρωτοβουλίας των ίδιων των ενδιαμέσων είτε κατόπιν δραστηριοποίησης του ίδιου του ΕΤΕ, το οποίο βρίσκεται σε διαρκή επαφή με τα πιστωτικά ιδρύματα που παρέχουν εγγυήσεις σε ΜΜΕ. Πριν από τη συμφωνία παροχής χαρτοφυλακίου εγγυήσεων, το ΕΤΕ διενεργεί λεπτομερή έλεγχο και ανάλυση των δραστηριοτήτων του αιτούντος χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, προκειμένου να προσδιοριστεί με ακρίβεια ο βαθμός εκθέσεως στον κίνδυνο και να προσδιοριστεί η τιμολόγηση των εγγυητικών υπηρεσιών του ΕΤΕ επί αυτής της βάσεως.

Ιδιαίτερη προσοχή για την αξιολόγηση αυτή δίνεται:

- στις διαδικασίες αξιολόγησης του κινδύνου
- στο σύστημα κατάταξης των πιστώσεων
- στην εγγυητική πολιτική
- στους εσωτερικούς ελέγχους και τις διαδικασίες παρακολούθησης
- στη διαδικασία ανάκτησης των δανείων
- στην επίδοση του ενδιαμέσου στον τομέα των απωλειών από εγγυητικά χαρτοφυλάκια ανάλογης σύνθεσης

Η ομάδα αξιολόγησης αποτελείται από έμπειρα στελέχη διαφόρων εθνικοτήτων, γεγονός που διευκολύνει την καλύτερη κατανόηση των τοπικών συνθηκών αγοράς.

Διαδικασία υποβολής των προτάσεων συμμετοχής σε κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου

Οι επιχειρήσεις που επιθυμούν να υποβάλουν πρόταση συμμετοχής του ΕΤΕ σε κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου πρέπει σε πρώτη φάση να καταρτίσουν λεπτομερές υπόμνημα με τα εξής στοιχεία:

- Ομάδα διαχείρισης
- Νομική δομή
- Προτεινόμενοι όροι
- Αγορά- στόχος
- Αναμενόμενη ανταπόδοση
- Στρατηγική επένδυσης
- Άλλοι επενδυτές

- Μέγεθος κεφαλαίου
- Χρονοδιάγραμμα της επένδυσης

Με βάση αυτά τα στοιχεία, το ΕΤΕ εκτιμά προκαταρκτικά κατά πόσο η πρόταση ανταποκρίνεται στα επενδυτικά του κριτήρια. Συνήθως ακολουθεί προφορική παρουσίαση και λεπτομερής ανάλυση, βάσει των οποίων το ΕΤΕ λαμβάνει την τελική απόφαση σχετικά με τη συγκεκριμένη πρόταση.

4. Το Ευρωπαϊκό Τεχνολογικό Ταμείο

Το Ευρωπαϊκό Τεχνολογικό Ταμείο δημιουργήθηκε από το Ειδικό Πρόγραμμα Δράσης του Άμστερνταμ. Το ΕΤΑΕ το διαχειρίζεται για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων. Το Ταμείο αυτό επενδύει σε ειδικά κεφάλαια επενδυτικού κινδύνου υπέρ επιχειρήσεων υψηλής ανάπτυξης και τεχνολογίας. Οι ανεξάρτητες διαχειριστικές ομάδες του ΕΤΕ αναζητούν νέα κεφάλαια για την κάλυψη των επιχειρηματικών κινδύνων, ιδίως υπέρ των αναπτυσσόμενων ΜΜΕ.

Η επένδυση γίνεται συνήθως σε μετοχικά κεφάλαια από 15 εκατ. και πάνω. Η συμμετοχή του Ταμείου ποικίλλει από 2 έως 12 εκατ. για την κτήση θέσεως μειοψηφίας ως και 25% επί του συνολικού κεφαλαίου. Οι επενδύσεις αφορούν αποκλειστικά σε επιχειρήσεις εντός της ΕΕ. Πέρα από αυτό όμως, το Ταμείο απαιτεί να μη γίνεται επένδυση ανώτερη του 15% επί του συνολικού κεφαλαίου εκτός της ΕΕ και η επένδυση να αφορά επιχειρήσεις με προσωπικό μικρότερο των 500 ατόμων.

Η "Διευκόλυνση Εκκίνησης" του Ευρωπαϊκού Τεχνολογικού Ταμείου

Το Ευρωπαϊκό Τεχνολογικό Ταμείο διαχειρίζεται για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης τη "Διευκόλυνση Εκκίνησης", ένα ειδικό ταμείο με στόχο την προώθηση της ανάπτυξης και της απασχόλησης στην ΕΕ, μέσω της επένδυσης σε κεφάλαια μικρότερων επιχειρήσεων. Χαρακτηριστικό στοιχείο του Κέντρου είναι ότι στοχεύει στην ανάληψη μεγαλύτερου επιχειρηματικού κινδύνου σε σχέση με τις άλλες δραστηριότητες του ΕΤΤ. Επενδύσεις πραγματοποιούνται σε:

- μικρότερα ή νεοϊδρυθέντα κεφάλαια
- κεφάλαια περιφερειακής εμβέλειας

- κεφάλαια εστιασμένα σε εξειδικευμένες βιομηχανίες ή τεχνολογίες

- κεφάλαια για την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της E&T [έρευνα και τεχνολογία], ήτοι κεφάλαια συνδεδεμένα με κέντρα ερευνών και επιστημονικά πάρκα

Τα υποστηριζόμενα από το Κέντρο κεφάλαια πρέπει να ανταποκρίνονται στο εμπορικό κριτήριο και να είναι βιώσιμα από χρηματοδοτική άποψη. Συνήθως, πρόκειται για κεφάλαια ελάχιστου ύψους από 10 εκατ. ευρώ και πάνω, χωρίς να αποκλείεται η ασφάλιση μικρότερων κεφαλαίων, από 5 εκατ. ευρώ και πάνω, ανάλογα με τις περιστάσεις. Το κέντρο επενδύει σε ποσοστό 10 ως 25% επί του συνολικού κεφαλαίου με μέγιστη δυνατή επένδυση τα 10 εκατ. ευρώ για κάθε κεφάλαιο. Το 50% του κεφαλαίου που υποστηρίζεται από το Κέντρο θα πρέπει να συγκεντρώνεται από ιδιωτικούς πόρους, ενώ παράλληλα δεν επιτρέπεται η κατοχή ποσοστού ανώτερου του 50% από έναν μόνο επενδυτή. Επιχειρήσεις που μπορούν να τύχουν της υποστήριξης του κέντρου είναι μόνο οι μικρότερες επιχειρήσεις με λιγότερους από 250 εργαζομένους (προτεραιότητα δίνεται στις επιχειρήσεις με λιγότερους από 100 εργαζομένους) και τζίρο μη υπερβαίνοντα τα 40 εκατ. ευρώ ή ενεργητικό ως 27 εκατ. ευρώ, ενώ παράλληλα το κεφάλαιο τους θα πρέπει να κατέχεται από επιχειρήσεις που πληρούν τα ίδια κριτήρια κατά ποσοστό 75%.

Πρόγραμμα για την ανάπτυξη και το περιβάλλον: εγγυήσεις σε ΜΜΕ για νέες επενδύσεις στον τομέα του περιβάλλοντος

Το καινοτόμο αυτό πρόγραμμα που δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου προβλέπει τη συνεργασία της Επιτροπής και του ΕΤΕ με σκοπό τη διευκόλυνση της πρόσβασης των ΜΜΕ σε τραπεζικά δάνεια χορηγούμενα για την πραγματοποίηση επενδύσεων στον τομέα του περιβάλλοντος. Η Επιτροπή συνεισφέρει από πόρους του προϋπολογισμού για την κάλυψη του κόστους των εγγυήσεων, καθώς και για τη χρηματοδότηση τεχνικής βοήθειας.

Το πρόγραμμα αφορά κυρίως τις μικρού μεγέθους επιχειρήσεις (προσωπικό έως 100 άτομα).

Οι επενδύσεις που μπορούν να στηριχθούν από το πρόγραμμα είναι:

- επενδύσεις σε εξοπλισμό χρησιμοποιούμενο στον τομέα του περιβάλλοντος

- επενδύσεις με άμεσο σκοπό τη βελτίωση του περιβάλλοντος
- επενδύσεις με έμμεσα θετικά αποτελέσματα στο περιβάλλον

Προϋποθέσεις για την κάλυψη από το ΕΤΕ:

Τα κεφάλαια θα πρέπει να προορίζονται για τη χρηματοδότηση επενδύσεων και όχι κεφαλαίου κινήσεως, να έχουν ελάχιστη διάρκεια 3 ετών και να μην υπερβαίνουν σε εθνικό νόμισμα το ισότιμο του 1 εκ. Ευρώ.

Το ΕΤΕ παρέχει εγγύηση του επιλέξιμου δανείου ύψους 50%. Η εγγύηση παρέχεται προς τον συμμετέχοντα χρηματοπιστωτικό φορέα.

Τα πλεονεκτήματα της παροχής εγγυήσεων στα πλαίσια του ειδικού αυτού προγράμματος συνίστανται στο γεγονός ότι:

- για την εγγύηση του Ταμείου δε χρεώνεται προμήθεια ούτε στη μεσολαβούσα τράπεζα ούτε στον δανειζόμενο
- για τις ΜΜΕ, οι εγγυήσεις συνήθως συνοδεύονται από ειδικά χρηματοπιστωτικά οφέλη (κυρίως επιδοτήσεις επιτοκίου)

Συμπεράσματα

Σήμερα η οικονομική κρίση που μαστίζει τις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει αλλάξει το οικονομικό και πολιτικό σκηνικό στην Ευρώπη.

Η περιοριστική οικονομική πολιτική η οποία ασκείται σε όλα σχεδόν τα κράτη της Ευρώπης και κυρίως στις υπερχρεωμένες χώρες, προβάλλει τον κίνδυνο για μετατροπή της οικονομικής κρίσης σε πολιτική.

Το σκηνικό στην Ευρώπη κατά τον τελευταίο χρόνο έχει μεταβληθεί σημαντικά. Σήμερα, οι Ευρωπαίοι πολιτικοί ανησυχούν για τις οικονομικές συνέπειες που θα υπάρξουν στην περίπτωση που αποτύχουν οι προσπάθειες της δημοσιονομικής σταθεροποίησης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, κινδυνεύει σήμερα να υποστεί τις ίδιες ακριβώς συνέπειες, ή και ακόμη χειρότερες, με τα όσα είχε υποστεί η Ευρώπη κατά τη δεκαετία του 1920, με την εμμονή στη χρήση των σταθερών ισοτιμιών που αυτός συνεπαγόταν. Ακολουθώντας αυστηρά εκείνο το ανελαστικό νομισματικό καθεστώς, οι ευρωπαϊκές χώρες οδηγήθηκαν σε υψηλότατα ποσοστά ανεργίας κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης.

Οι περισσότερες χώρες έχουν ήδη απολέσει το δικαίωμα άσκησης νομισματικής πολιτικής καθώς αυτή πλέον ασκείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.¹⁴

Για να επιβιώσει η Ευρωπαϊκή Ένωση, θα πρέπει να εφαρμόσει μία πολιτική η οποία δεν αρκεί απλά να είναι οικονομικά πετυχημένη και διατηρήσιμη. Θα πρέπει να είναι κοινωνικά πετυχημένη και πολιτικά διατηρήσιμη. Θα πρέπει να δημιουργήσει θεσμικά όργανα τα οποία θα ασκούν μακροπρόθεσμη πολιτική και τα οποία θα μπορούν να διαχειρίζονται τον κίνδυνο μελλοντικών οικονομικών υφέσεων και κρίσεων (και τέτοιες αναπόφευκτα θα υπάρξουν αρκετές), αλλά παράλληλα να αποτρέπει την υιοθέτηση μη πολιτικά διατηρήσιμων καταστάσεων οικονομικής και κοινωνικής αusterοποίησης, όταν οι υφέσεις επέρχονται. Θα πρέπει να δίνουν συμβατές και αποδεκτές λύσεις στα κράτη που επηρεάζονται περισσότερο από μία κρίση, ενώ παράλληλα θα πρέπει να διαβεβαιώνουν τα

¹⁴De Cecco M., Giovannini A. (2007) *A European Central Bank?*, Cambridge University Press.

ισχυρότερα οικονομικά κράτη και τις κοινωνίες τους ότι δε θα απαιτείται απ' αυτά να διασώζουν επ' αόριστον τα ασθενέστερα κράτη.

Σήμερα υπάρχει ένα συγκεκριμένο πρόβλημα στην “περιφέρεια” της Ευρώπης. Το πρόβλημα αυτό θα πρέπει να αντιμετωπισθεί άμεσα, εφ' άπαξ, αλλά παράλληλα με μία μακροπρόθεσμη πολιτική και σχεδιασμό. Και το σχεδιασμό αυτόν -κατά τα φαινόμενα- αδυνατεί να κατανοήσει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, η οποία εξακολουθεί να διαπνέεται από τη φιλοσοφία της “καταπολέμησης του πληθωρισμού”, μία φιλοσοφία που στηρίζεται σε γερμανικές οικονομικές αντιλήψεις των δεκαετιών του 1970, 1980 και 1990.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να κάνει πιο αυστηρό το Σύμφωνο Σταθερότητας και παράλληλα να ισχυροποιήσει τους μηχανισμούς ελέγχου του Συμφώνου αυτού. Σήμερα, το Σύμφωνο Σταθερότητας, επιτρέπει την ύπαρξη ελλειμμάτων έως 3% ετησίως και μία σχέση χρέους προς ΑΕΠ, ίση με 60%. Όμως, το σύστημα αυτό δεν είναι καθόλου ελαστικό κατά τη διάρκεια των υφέσεων και είναι καταδικασμένο να παραβιάζεται στις περιπτώσεις αυτές.

Για να είναι αποτελεσματικό, το Σύμφωνο Σταθερότητας, θα πρέπει να γίνει περισσότερο αυστηρό. Το Σύμφωνο θα πρέπει να απαιτεί από τις χώρες να εμφανίζουν πλεονάσματα κατά τη διάρκεια των “εύφορων” χρόνων. Όμως, ποιά κυβέρνηση θα ξεφύγει από τον “πειρασμό” να ξοδέψει για να διατηρήσει τη δημοφιλία της; Για το λόγο αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να δημιουργήσει και να θεσμοθετήσει έναν ελεγκτικό μηχανισμό, ο οποίος θα εξετάζει και θα επεμβαίνει στη δημοσιονομική πολιτική των κρατών μελών, βεβαίως μέσα σε ένα πλαίσιο κανόνων συμπεριφοράς και άσκησης πολιτικής. Ο ελεγκτικός μηχανισμός θα επιβεβαιώνει ότι το πλεόνασμα που δημιουργείται στα “καλά” χρόνια είναι αυτό που αρχικά είχε συμφωνηθεί, ενώ θα εγκρίνει τη “χαλάρωση” της πολιτικής και τη δημιουργία ελλείμματος, ακόμη και μεγαλύτερο του 3%, στα “δύσκολα” χρόνια της ύφεσης.

Βέβαια, είναι αυτονόητο ότι, αυτή η εφαρμογή των εργαλείων της δημοσιονομικής πολιτικής, απαιτεί έναν συντονισμό των δημοσιονομικών και των νομισματικών πολιτικών, μεταξύ των Κρατών - μελών της Ευρωζώνης. Με τη σειρά του, αυτό θα σημαίνει ότι, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δε θα μπορεί πλέον να είναι απόλυτα ανεξάρτητη, όπως είναι από τη δημιουργία του ευρώ έως και σήμερα.

Και εδώ βρίσκεται ένα σημαντικό πρόβλημα, αφού σήμερα, η ΕΚΤ αρνείται τον έλεγχο ακόμη και από το Ευρωκοινοβούλιο, παρά το γεγονός ότι αυτή παίζει έναν ολοένα διευρυνόμενο ρόλο στην άσκηση δημοσιονομικής πολιτικής σε χώρες της Ευρωζώνης (περίπτωση Ελλάδας, Ιρλανδίας και Πορτογαλίας), αλλά και άλλων κρατών μέσα από τη στήριξη και τον έλεγχο των τραπεζικών συστημάτων. Από την άλλη πλευρά βέβαια, η ΕΚΤ κατηγορείται ότι απέτυχε να ελέγξει τη “φούσκα” των αξιών, κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 2000, μέσα από ένα αποτελεσματικό έλεγχο, που όφειλε να κάνει ως θεσμικός φορέας, στους διάφορους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς.

Ο διάλογος στη ζήτημα αυτό, σήμερα επικεντρώνεται στο εάν η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, η διοίκηση της οποίας διορίζεται για μεγάλο χρονικό διάστημα, θα έπρεπε να είναι περισσότερο διαλεκτική και περισσότερο συνεργάσιμη με τις εθνικές Κυβερνήσεις, οι οποίες άλλωστε δε διορίζονται, αλλά εκλέγονται από τους λαούς τους.

Ακόμη και εάν ο περιορισμός της ανεξαρτησίας της ΕΚΤ, εκ πρώτης όψεως, δείχνει να μην είναι αποδεκτός από οικονομικής απόψεως, είναι οπωσδήποτε απαραίτητος από πολιτική άποψη, αφού, η διαχείριση εξουσίας που μπορεί ακόμη και να καταστρέψει έθνη και λαούς από μη εκλεγμένους τεχνοκράτες, δεν είναι αποδεκτή με βάση τη σύγχρονη πολιτική ιδεολογία και πρακτική.

Άλλωστε, καθώς μεταβάλλονται οι δομές της διεθνούς οικονομίας, σταδιακά μεταβάλλονται και τα προβλήματα. Οι -έως σήμερα- αναπτυσσόμενες χώρες, δε δείχνουν πλέον να κινδυνεύουν από την “κατάρρα” του πληθωρισμού που τις αποσταθεροποίησε κατά τις δεκαετίες του 1970, του 1980 και του 1990 και η οποία δημιούργησε τις σημερινές πρακτικές. Η διαχείριση των επιτοκίων από τις Κεντρικές Τράπεζες κατά τις δεκαετίες αυτές, βεβαίως βοήθησε στη διαχείριση του πληθωρισμού, πλην όμως μακροχρόνια συνέβαλε τα μέγιστα -αν όχι προκάλεσε- στη δημιουργία των “χρηματοοικονομικών φουσκών” που παραλίγο να καταστρέψουν την παγκόσμια κοινότητα κατά τη διάρκεια της τελευταίας χρηματοοικονομικής κρίσης.

Η Ευρώπη δεν έχει σήμερα άλλη επιλογή, από το να δημιουργήσει μία “ατελή οικονομική ένωση”, η οποία θα επιτρέπει τη δημοσιονομική

συνεργασία, έλεγχο και βοήθεια μεταξύ των κρατών μελών της, με τρόπο ώστε να εξισορροπούνται οι “ασύμμετρες επιδράσεις” των οικονομικών κρίσεων, μέσα από τη θεσμοθετημένη και ελεγχόμενη “μεταφορά πόρων” μεταξύ των κρατών.

Μέσα σε μία “ατελή νομισματική ένωση” στην οποία θα πρέπει να εξελιχθεί η Ευρωζώνη, η διαχείριση των πλεονασμάτων επιτρέπει τη δημιουργία “προστατευτικών μηχανισμών” για την αντιμετώπιση των υφέσεων.¹⁵

¹⁵ Farrel H., Quiggin J. (2011) "How to Save the Euro - and the EU. Reading Keynes in Brussels", *Foreign Affairs*, May/June 2011.

Βιβλιογραφία

Brasseul J. (1993) *Introduction a l' économie du développement*, Armand Colin, Paris.

De Cecco M., Giovannini A. (2007) *A European Central Bank?*, Cambridge University Press.

Farrel H., Quiggin J. (2011) *"How to Save the Euro - and the EU. Reading Keynes in Brussels"*, *Foreign Affairs*, May/June 2011.

Geoffrey E. , Wiessala G. (2002) *The European Union: Annual Review of the E.U. 2000/2001*, Blackwell Publishers.

Pinder J. (2005) *The European Union*, Oxford University Press.

Scheller H.K. (2006) *The European Central Bank*.

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, Ετήσια Έκθεση 2010

Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, Ετήσια Έκθεση 2010

Θανόπουλος Γ. (2006) *Διεθνής Επιχείρηση, Περιβάλλον, Δομή και Προκλήσεις*, εκδόσεις Interbooks.

Νικολόπουλος Η.Ι., Σπυριούνη Σ.Β. (2008) *Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις*, εκδόσεις ΠΑΤΑΚΗ.

<http://archeio.gr/purple.eu.php>

http://europa.eu/institutions/index_el.htm

http://europa.eu/pol/emu/index_el.htm

http://www.aidfunding.mfa.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=61&Itemid=76&limit=1&limitstart=1

<http://www.ecb.int/press/pr/date/2011/html/pr110314.el.html>

<http://www.econews.gr/2011/03/01/europaiki-trapeza-ependyseon/>

<http://www.eib.europa.eu/about/strategy/index.htm>

<http://www.komotini.gr/fullNews.php?nid=565>